

למעשה

פרשת בהעלותך

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

חנה סנש 21\11

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית

פרשת בהעלותך

בכדי להורות וללמד, לה ולאחרים - כי כבר נתכפר חטאה, ועתה נוטלת היא שכר טוב על מעשיה שמשכבר... עכ"ד.

גודל כוחה של התשובה שעמ"י מהללו עובדי ע"ז ע"י ששבו בתשובה נהפכו לידידים עברו ים

ויש להרחיב בזה שכן רואים ממה שאומרים בתפילה 'ידידים עברו ים'. וצ"ב כיצד קראם ידידים הרי אמש הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז כמו שאמרו מלאכי השרת לפניו

אלא מבאר רבינו אליהו ברוך פינקל זצ"ל (בספרו משולחן ר' אליהו ברוך, שמות עמ' רפה) שהיות ושבבו בתשובה הם אהובים לפני המקום, וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ז מתשובה ה"ד) ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרחק ממעלת הצדיקים מפני העונות והחטאות שעשה. אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאלו לא חטא מעולם. ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופרש ממנו וכבש יצרו. אמרו חכמים מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמד בו. כלומר מעלתן גדולה ממעלת

למה מרים קיבלה את שכרה דווקא בשעה שנענשה - גודל כוחם של מעשים קטנים ובפרט דיבור לטוב ולרע

'ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסף מרים' (י"ב ט"ו) ופרש"י 'והעם לא נסע - זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר (שמות ב' ד') 'ותחצב אחותו מרחוק' (סוטה מ' ע"ב)

הקשה הרב דינר זצ"ל בספרו מקדש הלוי, שלכאורה יש להתבונן, מדוע העניק הקב"ה למרים את שכר המתנתה - דווקא בשעה בה חטאה? כלום לא היה מתאים יותר להעניק לה שכר בשעה אחרת, ולא בשעה בה היא נענשת על חטא?

אלא ביאר שנראה לומר שהנה ידוע שכל מטרתו של העונש - הינה בכדי לעורר את האדם לתשובה, ומעתה, ברור שמיד כאשר נענשה מרים - היא שבה בתשובה שלמה על חטאה ונתכפר לה. לפיכך, **דווקא בשעה זו** נתן לה הקב"ה את שכרה על המתנתה לאחיה לפני שנים רבות,

אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן כובשים יצרם יותר מהם:

בבדיחותא: אולי בש"ס שלכם אין דין זה נמצא, אולם בש"ס שלנו נמצאת הלכה זו. הפציר הרב האורח וביקש שיבאר לו היכן כתובה הלכה זו.

אמר לו ר' ישראל: על הפסוק (שמואל ב כא א) 'ויבקש דוד את פני ה', ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים' דרשו חכמינו (יבמות עח:): 'אל שאול' - שלא נספד כהלכה, 'ואל בית הדמים' - על אשר המית את הגבעונים'. והגמרא שם שואלת, והרי יש כאן שני דברים שסותרים אחד את השני, מצד אחד עומד שאול כנאשם באשמה חמורה - חילול ה' שבהריגת הגבעונים, ובאותה עת ממש תובע הקדוש ברוך הוא את בני ישראל כנאשמים על שלא ספדו את שאול כהלכה. דוקא בעת עמידתו לדין כנאשם מזכירים את מעשיו הטובים ולא מתעלמים מהם. זאת על שום מה? כדי שאם ייענש יוקל עונשו על פי מידת הרחמים, שהרי נתגלה שאין כולו רע חס ושלום אלא תוכו רצוף טוב. ואמר ריש לקיש 'בקשו את ה' כל ענווי הארץ אשר משפטו פעלו' (צפניה ב ג) - 'באשר

הקדמת כבוד לתוכחה

ועוד יש לבאר עפ"י מה שמסופר על הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל, (הובא בספר שאל אביך ויגדך ח"ב) שפעם אחת נקלע לביתו רב גדול אחד ממכריו ומיודעיו. לאחר שהסבו יחדיו שעה ארוכה קם הרב האורח על מנת לצאת לדרכו. והנה הוא רואה שגם רבי ישראל מכין את עצמו ללכת מביתו. כשהוסיף הרב האורח להתבונן הבחין כי ר' ישראל נושא עמו סכום כסף הדבר עורר בו ענין עד שפנה אליו ושאלו לפשר הדבר.

ענה ר' ישראל ואמר לו: מעות אלה שייכים לאדם אחד, ואני הולך עתה לפרוע את החוב. חזר האורח ותמה: מדוע צריך כבודו לטרוח בעצמו, הרי אפשר לשגר הכסף על ידי שליח?

ענה ר' ישראל לדעתו: מוטל עלי על פי דין חיוב לעשות זאת דוקא בעצמי. אמר לו הרב בדרך צחות אילו היה לדין זה איזה שהוא מקור בש"ס או בפוסקים הקדמונים. גם אני הייתי יודע דין זה. השיבו ר' ישראל

דרכי החינוך באשר משפטו שם פעלו

ונוסיף מדברי הרב חיים שמולאביץ זצ"ל במרים נתקיים באשר משפטו שם פעלו תנן בסוטה (ח:) במדה שאדם מודד, בה מודדין לו. ושם (ט:) וכן לענין הטובה, מרים המתינה למשה שעה אחת שנאמר (שמות ב) ותחצב אחתו מרחק לפיכך נתעכבו לה ישראל שבעה ימים במדבר שנאמר (במדבר יב) והעם לא נסע עד האסף מרים ובתוס' (שם יא.) דלאו דוקא נקט שעה אלא שליש שעה או רביע דקתני בתוספתא מדה טובה מרובה ממדת פורענות על אחת חמש מאות עד כאן.

ונמצא שדוקא במקום זה שבאו להעניש את מרים על שדיברה במשה שלא כהוגן - שם היה גם המקום לשלם לה את גמולה הטוב על שהמתינה לו רבע או שליש שעה כשהיה תינוק. וככל שגדל העונש שהיתה מצורעת במשך שבעה ימים - הרי באותה מדה גם גדל שכרה בזה שכל בית ישראל עם ענני הכבוד והמשכן והבאר המתינו למרים במשך אותו הזמן (עיין בתרגום יונתן ב"ע) איזה כבוד גדול חלק לה הקב"ה בד בבד עם העונש הגדול

משפטו שם פעלו, ופירש רש"י שם: במקום שדנים האדם, שם מזכירים פועל צדקותיו.

רואים מכאן - המשיך רבי ישראל מסלנט ואמר - מה הן מידותיו של הקדוש ברוך הוא שבהן הוא מנהיג את עולמו ואת הבריות. דוקא בשעה שהוא יתברך פוקד עונו של אדם ומעורר אליו את מידת הדין, באותה שעה הוא מזכיר גם את פועלו הטוב אשר עשה. ולפיכך כאשר באו לקטר על מה שעשה שאול לגבעונים תבע ה' מישראל על שלא נספד שאול כהלכה, אף על פי שעבר זמן רב ממות שאול.

ואם זוהי דרכו של בורא עולם, חייבים גם אנו ללכת בדרכיו, ולכן - סיים רבי ישראל את דבריו - מאחר שבדעתי ללכת עכשיו אל חכם אחד כדי להוכיח אותו, מחובתי גם לכבדו כפי המגיע לו לפי דרגתו הנישאה. זוהי איפוא הסיבה מדוע אני מקפיד ללכת בעצמי כדי לתת לו את מעותיו.

שנענשה. וזהו כמו שמצינו ביבמות (עח:) שדרש ריש לקיש מאי דכתיב (צפניה ב) בקשו את ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו - באשר משפטו שם פעלו ופירש רש"י באשר משפטו במקום שדנים את האדם שם מזכירים פועל צדקותיו עיין שם שמטעם זה כאשר הזכיר הכתוב את חטאו של שאול שגרם להפסקת פרנסתם של הגבעונים שם נזכרת גם תביעה על כך ששאול לא נספד כהלכה וכמו כן מתבאר גם כן כאן בהך דמרים דבאותו מקום שהיא נתבעת על הדיבור במשה שם הוא גם המקום לכבדה ולשלם לה שכר המעשה הטוב שעשתה למשה בשליש או רבע שעה וכנגד זה גדל שכרה פי חמש מאות פעם יותר תשלום של מדה טובה פי חמש מאות פעם וזהו באשר משפטו שם פעלו (מעדני שמואל עה"ת ב עמ' קסד)

כל עם ישראל היוצא ממצרים, על אנשיו נשיו וטפיו, ועצר את מסעו במדבר. וכל זה מדוע? אומר רש"י על הפסוק "והעם לא נסע עד האסף מרים": "זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר 'ותתצב אחותו מרחוק'".

יש כאן הדגשה, המפתיעה את כל המתבונן בדבר. לא בגין אישיותה הנכבדה של מרים הנביאה היה העיכוב, גם לא בגלל היותה אחותם של משה ואהרן, כיבד אותה העם בהמתנה. זו היתה מתנת שמים, שכן רש"י מגלה לנו ש"זה הכבוד חלק לה המקום" עבור מה? "בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה". התוספות במסכת סוטה (יא.) מוסיפים ומעמידים את הדברים על דיוקם, ואומרים שלא מדובר כאן בשעה שלימה, אלא ברבע או שליש שעה!

ערכם הגדול של המעשים הקטנים

מוסר ההשכל שמפיק מכאן הגר"ש פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון", הוא גדול ועצום. ובעצם אילמלא הוא שהאיר את עינינו, היינו יכולים וצריכים להתעורר מעצמנו למסקנה המתבקשת ועוד נראה לבאר עפ"י מש"כ כתב הרב יעקב ישראל ביפוס שליט"א (הו"ד בגליון משנתה של תורה בהעלותיך תשע"ז) שבוע שלם! שבע יממות תמימות! התעכב

כל-כך: ערכם הגדול של המעשים מתיקות. לדעתה היא מילאה את חובתה הקטנים!

לעתים קרובות למדי אנו דשים בעקבינו ומזלזלים במעשים הקטנים. אנו אוהבים מצוות גדולות ורועשות, גם אם אין כוונתנו למשוך קהל צופים ולהרבות לנו מעריצים ומעריכים. אוהבים אנו להשביע את עצמנו ב"מנות גדולות", כי בפחות מזה ייפגם הסיפוק ויגדל המחדל, בה בשעה שהטעות בנידון זה היא גדולה עד מאוד!

כי האמת היא שאין לשער את גודל ערך כל מעשה טוב, אפילו אם הוא קטן ומזערי. עלינו ללמוד מדרכי הנהגת הבורא, ולהבין עד כמה חשוב להתייחס כראוי לכל מעשה ולכל פרט. ניקח לדוגמא ילד הנכנס למטבח ומבקש מאמו הטרודה ועסוקה, כוס שתייה. האמא מתפנה לרגע קט מעיסוקיה ויוצקת תמצית מתוקה לתוך כוס, מוסיפה לזה מים ומושיטה את המשקה לילדה הצמא. הכל טוב ויפה, אך בטירדתה היא לא מצאה זמן לבחוש את המשקה כדי להגביר את מתיקותו. היא מודעת לכך, אך בתוקף הנסיבות היא סבורה שלא נורא אם תחסר מעט

כאם וגם קיימה מצוות גמילות חסדים בזה שנתנה לו משקה די מתוק. בליבה היא אולי גם חשבה: הלוואי שלכל ילדי ישראל תהיה אמא מסורה כזו, שממלאת משאלות לב בנה גם כשהיא מאד עסוקה. באה התורה ומלמדת אותנו, שאילו היתה טורחת טיפ-טיפה יותר, וממתיקה לו יותר את ה"טיפה", גם הבחישה היתה נחשבת לה למצוה! כך נוכל למצוא בחיי היום-יום הזדמנויות לרוב, לסייע לבני אדם ללא כל מאמץ, להעניק להם הרגשה טובה ולשמחם. לפעמים על ידי מילה טובה, "בוקר טוב", ואפילו רק הארת פנים, או חיוך קל. הביצוע הוא כל-כך קל, והמצוה היא כה גדולה!

הדוגמאות לכך רבות מאוד, לאין ספור! למזוג כוס לשני, להרים מהרצפה דבר שנפל לו, לדאוג לנצרך לממחטת נייר או לשאול "מה שלומך?" ישנם בני אדם רבים הצמאים ליחס כלשהו, עד שכל התייחסות שהיא תתקבל כמים צוננים על נפש עייפה. שלא לדבר על קשי יום, מרי נפש, שלגביהם כל התייחסות עשויה לחולל

מהפך במצבם. ועל כולם נרשה לעצמנו להוסיף, שגם הרוזים בנחת ואינם צמאים במיוחד ליחס, ישמחו אם נייעד גם לכיוונם מלה טובה, הארת פנים וכדומה.

השאלה זועקת: האם יש הווה אמינא שאהרן הכהן ישנה במשהו מצוייו השי"ת? בפרט בדבר שאין שום קושי בקיומו כלשונו וככתבו?

אמנם זו מצוה קטנה, אך אל לנו לזלזל בערכה! זה לא פחות מאחות השומרת כרבע שעה על אחיה. כך שלעולם לא נדע מה כוחם של הדברים הקטנים שהוזכרו ושלא הוזכרו כאן. במיוחד בימינו כאשר ברחוב [ולפעמים גם בבית] שורר יחס קר ומנוכר בין איש לרעהו, עולה ערכה של כל נתינת יחס לאין ערוך. יש בזה גם בחינה של קידוש שם שמים, כאשר רואים אדם הולך בדרכי ה' בהחשיבו את המעשה הקטן. ולרחוקים זה מראה מה גדול הוא חינוכה של התורה.

במכתב שכותב הסבא מקלם זצ"ל לאחד מוועדי המסור של תלמידיו הוא מבאר, שהן הן הדברים, האדם אינו נבחן דוקא במעשים גדולים ועצומים, אדרבה, לפעמים קל לאדם לעשות מבצעים גדולים, לעסוק בהצלת נפשות וכד', המבחן האמיתי הוא בדברים הקטנים, האם האדם עושה אותם כפי שצריך.

זה אמרם ז"ל (אבות פ"ב) "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה" כי הצדיקים האמיתיים עושים עסק ממצוה קלה שבקלות כאילו היתה חמורה שבחמורות. הבה נתבונן באברהם אבינו ומצות הכנסת אורחים שעשה, שכה הפליגו חז"ל בגדלותה, איזה מעשה היה זה? באו שלשה ערבים, הוא ואשתו ובנו, מתרוצצים בימי חולי ומכאוב, לשחוט, לבשל, לאפות ברמה גבוהה, כאילו נכנסו למעונו גדולי הדור.

נמצא, איפוא, שהמעשים הקטנים יכולים להעלות את האדם לגדול בערכו, אם רק ישכיל להבין מה גודל ערכם של המעשים הקטנים. עכ"ד הרב ביפוס שליט"א.

וכן רואים עוד בפרשתינו עה"פ "ויעש כן אהרן... כאשר ציוה ד' את משה" (ח, ג) "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" (רש"י)

זהו שבחו של אהרן שהיו לו עינים לראות,

שפעולה קטנה כזו של הטיית הפתילות היתה אצלו עסק כאילו נכנס לפני ולפנים. למה? כי מבטו היה - "כאשר ציוה ד' את משה", ולכן "לא שינה" - היינו, כאילו עושה עכשיו את העבודה הגדולה ביותר. מסיים הסבא זצ"ל: בזה תבינו מה שאני אומר לכם תמיד, שעשרה מתפללים אפילו בחורים צעירים, אם רק יכינו ויתקנו עצמם לתפילתם, שווים הם לכמה מאות מנינים בוויילנא, העיר הגדולה לאלקים. שכן הכנה והבנה פשוטה מה עומדים לעשות מרוממות את המעשה לאין ערוך. (חכמה ומוסר ח"ב עמ' תלא)

ויש להוסיף מש"כ הרב ישראל לויש שליט"א (הו"ד בגליון לקראת שבת שמות תשע"ט) עה"פ 'ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה' (שמות א טו)

רש"י מבאר ששפרה זו יוכבד, ונקראה 'שפרה' על שם שמשפרת את הולד. ופועה זו מרים, ונקראה 'פועה' על שם שפועה ומדברת והוגה לולד, כדרך הנשים המפייסות תינוק הבוכה.

המעשה העיקרי שעשו המילדות - מעיר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל - הוא הרי עצם הצלת התינוקות ממות, ועם כל זאת הן לא נקראות על שם מעשה ההצלה, אלא על דברים שוליים, לכאורה, שיפור הולד והדיבור איתו ופיוסו. הרי מן הדין היה שיהיו נקראות על שם ההצלה, שהוא מעשה הגבורה העיקרי שעליו חרפו את נפשן, והוא הרי מוכיח את ה'יראת שמים' שלהן יותר מכל, מדוע, אם כן, נקראו על שם המעשים הזוטרים?

אלא, נוכל להבין את הדברים עפ"י ספור על אשתו של הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל שהיתה ידועה במעשי הצדקה שעשתה עם נצרכים וחסרי כל. ובמיוחד הצטיינה בנישואי יתומות, היא דאגה לכל צרכיהן מהחל ועד כלה.

פעם אחת עמדו הגאון רבי שלמה ורעייתו לצאת לחתונת אחת מהיתומות, שאף לה דאגה הרבנית לכל צרכי החתונה. בפתח הבית, לפני היציאה, שאל רבי שלמה את רעייתו, הרבנית: 'קנית לילה פרחים?'. 'לא' - ענתה הרבנית - 'חשבתי, שעד כדי כך אינני מחויבת, הרי

ארגנתי לה ממש את כל מה שהיא צריכה, אמא תמיד תעשה יותר, היא תמיד החל מביגוד ועד אחרון פרטי הנדוניה, תחשוב מה עוד צריך הילד כדי שיהיה לו טוב, היא תחשוב על הדברים הקטנים, הצטדקה הרבנית – 'מדוע הפרחים כה חשובים?' שאלה.

'לכי ותקני לה גם פרחים!' – ביקש ממנה רבי שלמה, והסביר: 'הרי לו אמא שלה היתה בחיים, והיא היתה מחתנת אותה, היא בודאי היתה קונה לה גם פרחים. אם כן, אפילו שדאגת לכל מחסורה, אבל חלילה שכלה יתומה תרגיש ביום חתונתה בחסרונה של אמה. היא צריכה להרגיש

כמו כל חברותיה, בואי ונקנה לה פרחים שתרגיש טוב ותהיה כמו כולם.'

תינוק קטן – ממשיל הגר"ש פינקוס – שוכב בבית החולים. סוללת הרופאים והאחיות הניצבים לידו ומטפלים בו, מעידה כי מצבו הרפואי אינו טוב. ולפתע באמצע הטיפול, אחת הנשים מלטפת את התינוק, צוחקת אותו, ומנסה בכל דרך להרגיע אותו. הרי מיד נבין כי אשה זו היא אמו של התינוק, כי למרות שכל הצוות שעומד שם, מתאמץ מאוד לרפואתו, ועושה כל שבידו כדי להועיל לתינוק, אבל

על מידה נוספת של 'חסד בשלמות' למדנו מדברי דוד המלך בתהילים (יא), 'כי צדיק ה' צדקות אהב, ישר יחזו פנימו'. טבע האדם, שהמקבל טובה מתקשה להביט בפני הנותן, כפי שמבואר בירושלמי: 'האי מאן דאכיל מחבריה, בהית לאיסתכולי ביה' – [האוכל מחבירו, בהול ומפוחד מלהסתכל בו], אך העושה חסד בשלמות יעניק למקבל הרגשה טובה, כך שהוא יוכל להביט בו כאשר גומל עמו טובה. וזהו כוונת דוד המלך, ה'

אוהב צדקות מסוג כזה ש'ישר יחזו פנימו' – שהמקבל יכול להביט בפני הנותן. הישיבה, ושמח על ההזדמנות להיטיב עם גדול הדור.

בספר 'משיבת נפש' מסופר על ראש ישיבה ששהה בארצות הברית כדי להתרים בעלי ממון עבור ישיבתו. מטבע הדברים נכנס ראש הישיבה אל הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. רבי משה קבלו בסבר פנים יפות, ואף הציע לו הצעות להצלחת המגבית.

בתוך הדברים, ספר ראש הישיבה לרבי משה שהוא מתעתד להיות ב'טורנטו'. 'האם מתכוין אתה להיות גם אצל פלוני...?' – שאל רבי משה את ראש הישיבה. אותו 'פלוני' נמנה בין עשירי טורונטו. 'כן' – ענה ראש הישיבה – 'בעזר ה' אבקר גם אצלו'.

אמר לו רבי משה: 'האמת, שקשה לי להטריח את כבודו, אבל אם בין כך תהיה אצלו, יש לי איזה מכתב לכתוב לו, האם אוכל להטריח אתכם למסור לו את המכתב?' – שאל רבי משה בהתנצלות, כאילו היה זה טרחה מרובה לשאת את המכתב לטורונטו.

רבי משה לא רצה שראש הישיבה ירגיש שהוא עושה עמו חסד, ויהיו לו כלפיו רגשות הכרת הטוב, לכן הסתיר ממנו את תוכן המכתב... כמובן שמתנת העשיר היתה מכובדת, לאחר שקיבל מכתב כזה מרבי משה פיינשטיין.

זהו 'חסד בשלמות'... זוהי 'גאונות' זה כבר חריג. כמובן, כולם מצפים, ואיש בעשיית צדקה... עכ"ד הרב ישראל לויש שליט"א.

ויש להרחיב שזה הפירוש של והיה עקב תשמעון את המצוות שהאדם דש בהם בעקביו

מחמאה ששוע עשר אלף דולר

ונוסיף מעשה עד כמה גדול כוחה של מילה טובה שסיפר הרב אהרן טויסיג שליט"א (מתוך 'מקרבן לתורה') אספר סיפור שאני יודעו לפרטיו, מבלי להסגיר חלילה פרטים אישיים.

מעשה בבעל דרשן, נקרא לו שמעון, ובכן, שמעון זה מקבל שיחת טלפון מאחד מבני הקהילה, נקרא לו ראובן, שהשיא את בתו בשעה טובה. אמר: רבי שמעון, אני עורך מחר את השבע ברכות האחרון בביתי, ואני מבקש שתבוא ותכבדני בנוכחותך וכמובן תישא דברים..

נו, בקשות שבכל יום. לכל דרשן יש דרשות מוכנות לכל עת. לברית, לבר מצוה, לאירוסין, לשבע ברכות ושלא נדע.. אבל המחותן דן הוסיף: ואני מבקש שתאמר דברים בשבחי.

עוד לא קיבל סטירה על מחמאה, אדרבה. אבל לתבוע בפה. והוא מכיר את המחותן, מאותם המהלכים בצידי דרכים. אינו דורש עליה מכובדת ואינו נדחף בראש. צנוע ומעלי. משהו קורה שם. זו זעקה נסתרת לעזרה. אין זו סתם הזמנה לדרשה.

מיד פנה הדרשן לברר מעט יותר על המחותן ומשפחתו, ושמע רק שבחים, כצפוי. פנה לברר על הצד השני, והנה ענבי הגפן בענבי בגפן. משפחה חשובה משני הצדדים ולמעלה דור אחר דור. והחתן מופלג בהלכות והליכות, תורה עם דרך ארץ, רוח המקום ורוח הבריות נוחה הימנו. השמועות הטובות רק הגבירו את התעלומה, אבל אין זה עסקו. מה שנתבקש, יעשה.

הגיע, ועיני המחותן הביעו שמחה ותקוה, ציפיה דרוכה. כשנתבקש, קם והחל בדבריו. פתח בפרשת השבוע וזלג למשפחת החתן. אח, איזה יחוס אבות משני הצדדים, ויחוס עצמי, לעילא ועילא. והחתן, כל פה מלא שבחיו. הכלל, מי ידמה ומי ישוה. נו, אין זה פלא שזכו שבנם

נכנס לכהן בית מושלם, ביודעי ומכירי קאמינא. בית של מידות טובות ונעלות, בית של הארת פנים וטוב לב, הבית המושלם לחתן המושלם. כל הפנים זרחו מנחת, כולם נהנו מהדרשה הנפלאה. שוין, הרגיש שעשה את שלו, פעל כמצופה. ואם בכל שבע ברכות משמחים חתן וכלה, כאן שימח את המחותנים. למחרת היום, ברבע לשלוש בצהריים, צלצל הטלפון בביתו. ראובן על הקו. אין בפי מילים להודות. על לא דבר, אין על מה. האם יכול הוא לעלות ולדבר. הנה כי כן, התעלומה עומדת להיפתר. רוצה הוא לעלות עם בני ביתו. בשמחה, בעלי שמחה מרבים שמחה.

הגיעו, והושיט מעטפה. כסף עבור הדרשה. היא היתה נפלאה, הם אסירי תודה.

מובן שהדרשן סרב לקחת. לא מוכרים מצוה בכסף, שמחה היא שהיתה לרצון. אמרה המחותנת: "אילו הייתם יודעים כמה יש במעטפה לא הייתם מסרבים."

נו זה כבר מסקרן. פתח ומנה: אלף דולרים במזמנים. אמר: "כעת ודאי לא אקח..."

אמר המחותן: "תוכלו לקחת בלב שקט. זה כסף מעשר ממה שהרוחנו מהדרשה." הדרשן נתן בו עינים שואלות. מאי האי? הסביר: "לפני הווארט סכמנו את הפרטים. כמו שאומרת הגמרא: כמה אתה נותן לבנך, כך וכך. לבתך, כך וכך. הן הן הדברים הנקנים באמירה (קידושין ט ע"ב). לקחתי על עצמי את כל העול, אתרנו דירה ורכשנו רהיטים, ובכל פעם הייתי מודיע שהגיע מועד התשלום ונתן חלקו, הכל הלך למישרין. לפני כחודש התקשרתי, הודעתי שברוך השם הגענו לתשלום האחרון בסך עשרת אלפים דולר. סליחה, אמר לי, התשלום האחרון היה בחודש שעבר.

הייתי בהלם. אמרתי: סכמנו כך וכך, נתתם כך וכך, ועכשיו הגיע זמן התשלום האחרון.

והוא: לא היו דברים מעולם. סכמנו כך וכך, וכבר שלמתי הכל.

במילים אחרות: מחותן יקר, אתה שקרן ורמאי ומנסה להוציא ממון בתואנות שוא. המלים נעתקו מפיו, וקטעתי את השיחה. הלכתי לאדם גדול, שהתמרמר: למה לא כותבים, למה לא חותמים, למה סומכים על ההבנה והזכרון, ושניהם כה מתעתעים. מכל מקום, אמר, יש לי שאלה: ועושק!

אם היתה פורצת חלילה שריפה, הבית היה עולה חלילה בלהבות, והיית נזכר ששכחת על השולחן עשרת אלפים דולר, היית נכנס לאש כדי להציל אותם!?

ענית: ודאי שלא!

אמר: ובכן, מחלוקת היא אש, אל תכנס לתוכה בשביל עשרת אלפים דולר...

שמעתי לדבריו, לא התקשרתי עוד. השלמתי את הסכום מכיסי. אבל לא יכולתי לדברו לשלום. תאר לך, כל שבעת ימי המשתה לא אמרתי למחותן מזל טוב! ברגיל, מחליפים המחותנים ברכות ואיחולים. והרי 'בעל שמחה' הוא 'בעלים' על השמחה, כמאמר צדיקים (נזר ישראל בשם הרה"ק מקאריץ זצ"ל, רמתיים צופים סימן ד בשם החוזה מלובלין זצ"ל, ישמח ישראל לקוטים ד"ה אגרא). כמה נפלא

כשכל אחד משפיע על רעהו שפע ברכה, מזל טוב מחותן, שנזכה לרוב נחת עד בלי די ולדורות ישרים מבורכים, אידישע נחת און קיין צער און עגמת נפש חלילה. לא ללחוץ יד ולא לאחל מזל טוב. לחשוב שהמחותן מביט עליו כאל גנב וגזלן, שודד ועושק!

בדמעות בעיניו אמר: "ואתם הרי מכירים אותי. באמת כך סיכמנו! הכלל, לפני השבע ברכות האחרון התקשרתי, בקשתי שתדברו, ותדברו בשבחי. לא שאני אוהב את זה וזקוק לזה, אבל שידע שאנו משפחה מהוגנת!" כמה התרגש. "ואתם באתם, ופעלתם בחכמה. הכברתם בשבחו של המחותן, ביחוסו הרם ומעלותיו הרבות, קניתם אותו, שבייתם את לבו. ואז דברתם על 'ענבי הגפן בענבי הגפן'. והעדתם מהכרות האישית על המידות הטובות והיושר, הידידות והנעימות.

לאחר הסעודה ראיתי שהמחותן רוצה לדבר אתי, והתעלמתי. נעלמתי בחדר פנימי. בקש שיקראו לי. באתי. אמר: שמעתי את הדרשה. מה אומר לך, כל מה

שומר עלי, נכון. וכנראה, גם מה שאמר עליך. ואם אתה טוען שהסכמנו על סכום, אני מאמין לך. אבל תאמין גם לי, שאיני זוכר זאת. נקבע במוחי אחרת. מכל מקום, יתכן ואני הטועה. מחר אשלח את הכסף. והבוקר הגיע בנו, מסר את הכסף. עשרת אלפים דולר. מגיע לכם 'מעשר געלט...'".

אמר הדרשן: "הריני מקבל", ופניהם נהרו. הוסיף הדרשן ואמר: "רצוני גם לזכות במצוות הכנסת כלה, שיהיה במזל טוב..."

המעשה, מעשה שהיה. אני יודע לפרטיו.

הנה, כך הביאה דרשה אחת לרווח של עשרת אלפים דולר. וכעת אספר לך איך משפט אחד, אחד ויחיד, עלול היה לגרום להפסד של עשרת אלפים דולר!

כשאותו דרשן דרש דרשתו מעומק לבו, והדברים היוצאים מן הלב נכנסו ללבבות, לא דיבר בעינים אטומות. העביר עיניו על פני הקהל. ומי היה שם, הלא רק משפחה מכרים קרובים. ושמע פלוני מפטיר לשכנו:

"אין גבול לגוזמאות! הותרה הרצועה בדרשות?! כמה אפשר להפריז!"

נו, אמר, אז מה.

אבל תארו לכם שהמחותן היה שומע, ואומר: הלא גם מכרו של המחותן קובע שאין כאן אלא הגזמה. וזה לא ההפסד של עשרת אלפי הדולרים. הניתוק היה ממשיך, החשדנות והאיבה, הטינה והשנאה. וכמה היו בני הזוג סובלים מכך! ואינכם משערים מה היה ההמשך—

כעבור כחצי שנה בקש אותו אדם שהתאונן שהדרשן הזה תמיד מפריז, אי אפשר להאמין למילה שלו, הוא בקש מהדרשן שיבוא לדרוש בשמחה שערך. מובן שנעתר ובא, ודרש בחום במעלת המשפחה החשובה ותרומיות מידותיה, וכמה חביב בעל השמחה על צדיקי הדור, כמה קרבוהו והרעיפו עליו אהבה. כעבור יומיים טלפן להודות, ואמר: "שמעו, כבר חיתנתי ארבעה צאצאים. ואמש אמרה כלתי לחמותה: שמעתי את הדרשה, לא ידעתי שחותני חשוב כל כך. הרמתם את קרני בעיני משפחתי!"

לכמה כוחות נפש נצרך הדרשן כדי להתאפק ולא לומר לו: הרי אתה הוא שטענת שזו גוזמא... עכ"ד.

חטא הלשון לא נגרם בדווקא מתוך כוונות רעות

וצ"ב למה זה נרמז דווקא כאן את חשיבות הכח של מעשים קטנים?

אלא יש לבאר עפ"י מש"כ הרב דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון עה"פ "זאת תהיה המצורע בים טהרתו והובא אל הכהן" (יב, ד) בספר חפץ חיים עה"ת כתב לבאר הענין שגם טומאת המצורע וגם טהרתו נתנה ביד הכהן, דכיון שהנגעים באים על לשון הרע שהוא עבירה התלויה בפה, לכן טהרתו של החוטא היא בפיו של הכהן, דאצל הכהן נאמר כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, ולכן טהרתו תלויה בפיו של הכהן אם יאמר טהור נטהר ואם יאמר טמא יטמא.

ונראה להוסיף דברים בזה, דהנה במשנה בפאה מבואר דתלמוד תורה כנגד כולם, ובתוספתא בפאה שם מבואר דיש ג' עבירות חמורות ולשון הרע כנגד כולם,

וביאר הגריא"ח ענין זה דבמעלת המצוות המעלה היותר גדולה היא בתורה וחומר העבירה היותר גדול הוא בלשון הרע, כיון שענינם של שניהם הוא בכח הדיבור ועיקר מהותו של האדם ושורש מעלתו על כל הנבראים הוא בכח הדיבור שהאדם הוא מדבר, ובזה הוא נבדל מכל הנבאים, ולכן כשהוא מרומם את מעלת הדיבור הוא מרומם את מעלת האדם, וכשהוא פוגם במעלת הדיבור הוא משפיל את מעלת האדם ולכן תלמוד תורה כנגד כולם שהתלמוד תורה הוא פועל את מעלת האדם בכח המדבר שבו, וכנגד זה לשון הרע כנגד כולם שבזה הוא פוגם בכח הדיבור שהוא עיקר מהותו של האדם המדבר, ובזה הוא פוגם בכל מעלת האדם, ולכן הוא כנגד כולם שהוא פועל קלקול בכח הדיבור שהוא עיקר האדם.

והנה כתב רש"י בתחילת פרשת מצורע "לפי שהנגעים באים על לשון הרע שהוא מעשה פטפטי דברים לפיכך הוזקקו לטהרתו צפורים שמפטטין תמיד בצפצוף קול", וענינו של פטפוט כתב המהר"ל בגור אריה (שמות ו' ל"ד)

"פטפוטי דברים הם דברים שאין בהם ממש", ועיין לשון המלבי"ם שמואל ב' (פי"ד פסוק ח') "שמפטט דברים בלא חכמה ושכל".

ולכאורה צ"ע למה באה הגדרתו של מספר לה"ר בגדר של מעשה פטפוטי דברים, והרי יש כאן יותר מזה שהוא מדבר דברים רעים ומזיקין על חבירו.

ולכאורה מבואר בדברי רש"י אלו דהרבה פעמים בא הלה"ר לא רק מחמת שבא בזדון להרע לחבירו אלא מחמת פטפוטי דברים, שמדבר דברים שאין בהם ממש בלא חכמה ושכל ובזה בא לדבר בגנותו של חבירו כמי שדיבורו בדעת

ובמחשבה לא יבוא להכשל בדיבור של לשון הרע על חבירו. ולפי"ז מבואר מאד שהצד שכנגד מספר לשון הרע הוא הכהן שאליו נמסר הטומאה והטהרה של הצרעת, כיון ששפתי כהן שומרים דעת,

והיינו שהכהן שומר את פיו ולשונו לדבר בדעת, ודעת היינו דברים של חכמה ושכל שהם היפך פטפוטי דברים שנאמרים בלא דעת ושכל והם השורש לסיפור לשון הרע, ומה"ט תורה יבקשו מפיו, שרק מי ששומר

פיו ולשונו לדבר בדעת הוא הראוי ללמד את התורה שהיא מעלת כח הדיבור, והיא הצד שכנגד הקלקול של לשון הרע בכח הדיבור, דכה התורה הוא בדיבור וכמבואר בגמ' בסנהדרין צ"ט שאדם לעמל נברא - לעמל פה, ועמל פה הוא עמל התורה, שהתורה היא עיקר מעלת האדם המדבר בכח הדיבור, ולכן הכהן ששפתיו שומרות דעת ותורה מבקשים מפיו, שהוא השומר על פיו להעמיד את מעלתו של האדם בכח הדיבור, בידו נמסר כח הטהרה של המצורע שפגם בכח הדיבור בלשון הרע. השורש לסיפור לשון הרע עכ"ד הרב דוד כהן שליט"א.

ויש להוסיף עוד בזה שרש"י - לפי שהנגעים באים על לשון הרע שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים שמפטפטים תמיד בצפצוף קול.

כבר דברו וכתבו הרבה על ההקבלה שבין הבידוד שנגזר עלינו, ליציאה בדד של המצורע, והעירו להתחזק בענייני הלשון, וזה ודאי נכון. ולא באתי אלא לחזק דבר זה ביתר תוקף, עם דברים שכתב

המשגיח הגה"צ ר' ירוחם בדעת תורה. תחתינו", "דבר אחד לדור". הדיבור מסמל הוא עומד על ההשוואה שבין צפצוף הצפרים לדיבורי המצורע, ואומר שכמו שצפצוף הצפרים הוא צפצוף בעלמא ללא משמעות וללא חשיבות, כך יש גם בני אדם שממהרים לדבר ללא מחשבה וללא תשומת לב מספיקה, ולכן מדברים לשון הרע. דיבור זה, הוא אומר, מאבד את השם דיבור, ומכונה צפצוף. מכיוון שאדם נקרא מדבר, והנפש החיה שלו היא רוח ממללא, הרי שמי שהדיבור שלו הופקע משם דיבור, הרי שהוא הופקע משם אדם! מי שהוא אדם, מייקר ומחשיב את הדיבור, שעל ידו נקרא אדם, וחושב על כל מילה שעומד להוציא מהפה, ומי שאינו עושה זאת, אינו נחשב אדם, ומזלזל בצלם אלוקים, ולכן התביעה על כך גדולה מאד. בזה אפשר להבין קצת מדוע מי שמדבר לשון הרע מפסיד את המצוות שלו, ואכמ"ל.

שידוך שכמעט התבטל בגלל פטפטנות באוטובוס

ונוסיף מעשה שימחיש לנו עד כמה מסתם פטפוטנים נגרם נזק סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של רמת אלחנן, בספרו 'חשוקי חמד' מעשה שהיה ברבנית צדקנית שנסעה באוטובוס, ומאחוריה ישבו שתי בנות סמינר, השתיים

ראיתי שהגה"צ ר' משה שפירא זצ"ל כתב שהמלך שולט על ידי הדיבור, וכמ"ש "באשר דבר מלך שלטון", וגם הנהגה נקראת דיבור וכמ"ש "ידבר עמים

כשעינין ראו ולא זר את ההשפעה המיידית שהיתה ללשון הרע, ששוחחו הן הבינו שהגזימו בדבריהן, ופנו אל הרבנית ואמרו לה: "אל תקחי את דיבורנו כל כך ברצינות.. ממש רוב הדברים היו גוזמאות, ובאמת הכלה היא מאוד בחורה טובה מאוד".

אולם הרבנית עמדה על דעתה שדווקא השיחה הקודמת, שדברו כמסיחות לפי תומן, נשמעת אמיתית וכנה יותר הנוכחית מההתנצלות, ולכן היא עדיין סבורה שבכדי להציל את בנה עליה לשכנע אותו לעזוב את השידוך. הבנות פרצו בבכי, ולא ידעו את נפשן מרוב צער וחרדה. אז עמדה הרבנית ואמרה להן: "דעו לכן בנות יקרות! אומר לכם את האמת, אני לא אמו של החתן ואפילו מיהו לא יודעת, רק רציתי שתלמדו ותפנימו מה לשון הרע מסוגל לגרום!"... כאשר תהיה לאדם הכרה ברורה, כי "מוות וחיים ביד הלשון" כפשוטו.

דיברו לשון הרע על אחת מחברותיהן שהתארסה בליל אמש, וכל אחת סיפרה לחברתה סיפורי גנאי על הכלה כמה היא טיפוסית קשה. מסקנת דבריהן היתה שצריך לרחם על החתן האומלל שהתארס עימה, שאינו ידע אלו חיים קשים מצפים לו עם שכזאת אשה רעה.

והנה, לפתע הסתובבה הרבנית ההיא אל שתי הבנות, ואמרה להן: "אני מודה לכן על הדברים ששמעתי מכן זה עתה". הבנות הופתעו, ולא ידעו אל מה רומזים דבריה. אך הרבנית המשיכה וסיפרה להן: "החתן שהתארס עם אותה הבחורה עליה דברתם כעת, אחר הוא לא מאשר בני, ולכן אני צריכה להודות לשתיכן על הדיווח המדויק שמסרתן לי. כעת אני הולכת לביתי. אספר לבני את כל הדברים שיצאו מפיו, ואשכנע אותו לעזוב את השידוך במהירות האפשרית", מיותר לציין שהשתיים נבהלו מאוד לאחר שהבינו לפתע את גודל הנזק, שגרמו לבחורה בדבריהן ובשלהן עלולים כעת להתפרק קשרי האירוסין והחתן יחפוץ לעזוב את השידוך.

מעשה עד כמה חמורה היא מילה

שנאמרה באגב

ויש עוד דוגמא עד כמה מילה שנאמרה באגב יכולה להזיק אמר פעם הרב המגיד הירושלמי ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון זצוק"ל באחד מדרשותיו מה יכול להיגרר אחר לשה"ר, וסיפר שפעם הח"ח יצא למסע לדבר מצוה למשך ג' ימים בעיירות פולין. בדרכם עצרו בפונדק הידוע ברמת כשרותו המהודרת, בעלת המסעדה שזיהתה את הבאים הושיבה אותם בשולחן מיוחד, ודאגה למשרתים שיבאו לכבד את הרבנים ולשרתם, וגם שיגישו להם מהמטעמים הטובים, וכשסיימו לאכול שאלה אותם בעלת הבית איך האוכל שלנו?

אמר הח"ח היה טוב מאוד וטעים שאי אפשר לתאר, פנתה לשני ושאלתו האין היה האוכל האם נהנת מספיק מהאוכל ענה ואמר שהיה האוכל די טוב אבל יכול להיות יותר טוב אם היה בו קצת יותר מלח והלכה לה כאשר שמע זאת הח"ח אמר למתלווה אליו לאחר שהלכה בעלת הבית ואמר לו כל ימי נמנעתי מלדבר ולשמוע

לשוה"ר ואיך עשה ה' וגרם לי לבא איתך ואצטרך לסבול ולשמוע אותך דובר לשוה"ר מצטער אני שבאתי והצטרפתי עמך לכאן ואיני משוכנע שיצליח מסענו כעת לדבר מצווה שא"כ לא הייתי נכשל בכזו עברה ולא היה קורה לי זאת לשמוע ממך לשון הרע הרב המתלווה אליו כשראה זאת נפחד מאוד ואמר מה אמרתי כ"כ נורא ומה עשיתי הח"ח אמר לו אינך יודע מהן כוחן של מילים שעושים רע לזולת דע כי הבעלת הבית אינה מבשלת אלא יש לה טבחיית שהיא עושה את העבודה ויתכן שהיא אלמנה עניה וזקוקה בעבודתה כדי לפרנס בני משפחתה ובגלל אמירתך תלך בעלת הבית ותתלונן בפני הטבחיית שהיה חסר מלח ולמה לא טעמה מהאוכל לפני שמגישה לאורחים והטבחיית תכחיש ותאמר לא נכון ואני כן שמתי מלח מספיק וטעמתי שיש מלח באוכל ותאשימה בעלת הבית שהיא שקרנית כי לא יתכן ח"ו שהרבנים אלו משקרים ותענה לה ויגרם ויכוח ביניהם ויגרם למילים חוצפניות ובעלת הבית תכעס עליה ותפטרה מהעבודה והילדים לא יהיה

להם מה לאכול בבית וזה מה שנגרם על ידך על מילים פשוטות שאמרת ולא חשבת על התוצאות שיהיה לך מזה כמה עבירות והחל מונה לו
א. דברת לשוה"ר.

ב. גרמת לי ולבעלת הבית להקשיב ולשמוע לשוה"ר בפני המבשלת.

ג. גרמת לבעלת הבית לדבר לשוה"ר בפני המבשלת הרי לך רכילות.

ד. גרמת לטבחית לשקר.

ה. בגללך גרמה בעה"ב כאב וצער לאלמנה ועברת על לא תענון כל אלמנה.

ו. גרמת לריב ולהפרת התורה.

חייך הרב ואמר בשקט לח"ח שהרב מרחיק לכת ואיך יגרום דבר קטן שאמרתי לאלו הדברים.

אמר לו אם זה מה שאתה חושב שלא תפטר אותה הבה נלך למטבח ונשמע, הגיעו למטבח ובפותחם את הדלת באופן

פתאומי ואכן ראו שבעלת הבית נזפה קשות כטבחית והטבחית מוחה הדמעות

מע"ג עיניה וכאילו מחכה שתאמר לה הבעל הבית שתפסיק לעבוד, כשראה

זאת הרב המתלווה החוויר ואמר לטבחית

לא היה נורא וביקש סליחה על שאמר כך שחסר קצת מלח ואח"כ התחנן בפני בעלת הבית שלא תפטר אותה ותשכח את המקרה וכמו כן שוב חזר וביקש מהטבחית סליחתה, ואפילו הציע לבעלת הבית תשלום שישלח לה כל חודש למען לא תפסיקה הטבחית מעבודתה, ברם בעלת הבית שהיתה טובת לב אמרה לא חשבתי לפטר אותה רק רציתי שתתרשם שצריך להיות יותר זהירים כי היא עובדת שנים ע"ג שנים אצלנו והנה אנו רואים מקרה קטן של לשוה"ר מזעזע כמה מילה אחת יכולה לעשות (ע"פ והאיש משה עמ' רמה)

הלימוד מזה למעשה. עד כמה גדול כוחו של הדיבור ועד כמה צריך להיזהר מסתם פיטפופים. ומאידך עד כמה גדול כחיה של המחמאה

ונעתיק פה קטע שכתב הרב פנחס ברייער שליט"א

כדי להחמיא בצורה נכונה, שהדברים לא יישמעו כחנופה או כדברי חיזוק אלא כמחמאה נעימה, נציג מספר כללים:

חסר... החמיא והחמיאו, עד שהם יתרגלו.

והעיקר - לא לשכוח את הכוח העצום הטמון במילה טובה, עד כמה היא בונה ועד כמה היא מחיה, ולא לחסוך בה, לא בבית ולא ברחוב.

חשוב ליצור בבית אווירה של מחמאות. ניתן לנצל הזדמנויות שונות שבהן נוכל לשבח את הילדים, כל אחד בנקודה מיוחדת ששמנו לב שבה הוא השתפר או היה מיוחד.

יש אנשים שחוששים, שאם יחמיאו יותר מדי - תאבדנה המחמאות מהאפקטיביות שבהן. לכן הם שוקלים כל דבריהם בפלס, ומעניקים לילד מחמאה רק לאחר בדיקות שתי וערב האם הוא אכן ראוי לה, וגם אז מחמיאים במידה ובמשורה.

את כל אותם אנשים הייתי שואל: האם גם לפני כל הערה או גערה אתם בודקים את עצמכם כל כך, או שבמקרים כאלו הכל נעשה ספונטנית?!

בואו נתחיל להציף את הסביבה באמירות חיוביות אמתיות.

1. אמת - להאמין במה שאנחנו מחמיאים. מחמאות מהשפה ולחוץ אינן מתקבלות.

2. פרפורציה - מחמאה מוגזמת על דבר פעוט מתקבלת כשקר וכזלזול באינטליגנציה. לפעמים, במיוחד אצל ילדים, מנסים להרוויח דרך המחמאות ולכן מגזימים, אבל התוצאה היא שהילד מרגיש בחוש הפנימי שבו שאין זו מחמאה אלא דרך להשגת רווחים... כך קורה שמשיגים רק את ההיפך.

3. מקוריות - מחמאה צריכה להיות אישית, ולא משפט סתמי בנוסח: "אתה אברך חשוב", "אתה משקיע", "אתה ילד טוב" - משפט שהוצא מהלקסיקון. חשוב שמקבל המחמאה יבין ממה בדיוק נהנינו, ולמה שמנו לב באופן מיוחד.

4. לא להתייאש - יש אנשים שמגיבים בחוסר נוחות, ואפילו בדחייה, לכל ניסיון להחמיא. אל תתייאשו, זה בסך הכל מראה על

מזון שבעזרתו האדם יכול להיבנות, יכול להתאושש ולחזור לחיים, זוהי נתינה בלתי מוגבלת, ולכן גם שכרה כה רב.

כולנו, כל אחד ואחת מאתנו, יכולים להיזכר במחמאה שקיבלנו לפני שנים, וטעמה הטוב עדיין בפינו. מחברי ספרים,

כמו גם יוצרים שהפכו את העולם, יכולים להעיד שהדחיפה להמשיך ולהצליח הייתה בשל עידוד שקיבלו ממכר או

מחבר, שפרגן ואמר: "גדל!"

אפשר להבין כוחה של מילה גם מההיבט השלילי, מכוחה של מילה פוגעת. רבים מאתנו מכירים אנשים, שכל שאיפותיהם ותכניותיהם נגדעו בשל קטילה או אמירה מזלזלת, ומרובה מידה טובה...

זוהי חשיבותה של הארת פנים, ושל פיוס ועידוד. חז"ל מוסיפים ודורשים על הפסוק: "ולבן שיניים מחלב" - "גדול המלבין שיניים לחבריו ממשקו חלב". כשמחמיאים לאדם, הוא מחייך, ואז נראות שיניו - זוהי הלבנת השיניים. הלבנה זו גדולה ממתן כוס חלב, למרות

מילים טובות שומרות לנו על הילדים. מילים טובות מעודדות התנהגות טובה, מחמאות הופכות אותנו לדמות שהילדים יירצו להיות בקרבתה כמה שיותר, לדמות שבונה ילדים בטוחים, ילדים בריא ים בנפשם ושמחים בחלקם.

קיימת דרגה נוספת בהארת פנים, והיא פיזור דברי נוחם וחיזוק לסובבים אותנו.

חז"ל במסכת בבא בתרא מלמדים אותנו, שהנותן צדקה לעני מקיים שש מצוות, ולעומתו המפייסו בדברים מקיים אחת עשרה מצוות!

נשאלת השאלה: איך ייתכן שאדם, שהעניק לעני כסף לקניית מזון ובכך החיה את נפשו, זוכה רק בשש מצוות, ואילו חברו, שאין לו אפילו פרוטה אחת לתת לעני ולכן פייסו בדברים - זוכה בסכום כפול כמעט של זכויות? על מה ולמה?!

התשובה היא: מזון, או כל נתינה פיזית אחרת, אלו נתינות מוגבלות ותחומות. יש גבול לזמן שהאדם יכול לחיות בשל אותה לחמנייה או כוס חלב. לעומת זאת, מחמאה או עידוד - הם מזון לנפש! זהו סוג

אולם אם אני מחמיא לחבר/לשכן, אני כאילו מודה בחשיבותו ובמעלתו, שהוא יותר ממני... לזה האנשים אינם מוכנים. אדם מוכן לעשות חסד, אבל שזה יבוא על חשבונו האישי?! זה לא!

זו טעות איומה! עיוות חשיבה בסיסי! ההיפך הוא הנכון. כשאתה מחמיא לזולת, הוא דווקא מעריך אותך ואוהב אותך. אם נוכחת לראות עד כמה הוא מיוחד, כנראה גם אתה מיוחד... אם שמת לב שהוא חכם, בהכרח שגם אתה חכם! זה בדוק!

אדם הרגיל להחמיא לסובבים, מוצף מיד במחמאות חוזרות. צריך פשוט להתחיל לפזר מחמאות ומילים חמות. תראו עד כמה הכל חוזר, ובגדול ... עכ"ד.

האדם צריך לראות את חסדי ה' גם בדברים הרעים שנעשים לנו

ויהי העם כמתאוננים רע בעיני ה' וישמע ה' ויחר אפו (פרק יא א)

כתב הרב דב יפה בספרו זצ"ל בספרו לעבדך באמת (עמ' קעג) בספר בראשית מובא (פרק מז ח ט) שבשעה שפגש

כל מרכיבי הסידן שבה, כי המחמאה תישאר לנצח, ומרכיבי החלב הם זמניים.

מעדיפים לעזור לחולים

משום מה, אנשים מעדיפים עשיית חסד פיזית, כחלוקת אוכל לנזקקים, התנדבויות בבתי חולים ובבתי אבות וכדומה, מאשר נתינה של הארת פנים ופיוס בדברים.

השאלה הגדולה היא: למה???
כולנו מוקפים בחברים, בשכנים ובילדים, שהיו שמחים כל כך לשמוע עד כמה אנחנו מעריכים אותם, ועד כמה אנחנו שמים לב לדברים הגדולים שהם עושים. כל חבר בכולל או בעבודה היה שמח לשמוע עד כמה אנחנו שמים לב להשקעה שלו בלימוד / בעבודה. למה קשה כל כך להחמיא? למה???
ההסבר פשוט וברור.

טוב ונחמד להיות בצד של הנותנים. כשאנחנו מעניקים או עוזרים למסכן, אנו מתמלאים בתחושת סיפוק: הנה, אני עוזר למסכן, לאומלל. זה מחמיא, זה נותן חשיבות, ובשקט בשקט נודה שזה נותן גם תחושת עליונות....

פרעה את יעקב אבינו שאל אותו: 'כמה ימי שני חייר', והשיב לו יעקב 'ימי שני מגורי שלשים ומעט שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי'.

המדרש מביא שבשעה שאמר יעקב לפרעה "מעט ורעים היו ימי שני חיי", אמר לו הקב"ה, "אני מילטתי אותך מלבו ועשיו, והחזרתי לך את דינה וגם את יוסף, ואתה מתרעם על חייר שהם מעט ורעים, חייר שמניין תיבות שיש מ'ויאמר פרעה' עד 'בימי מגוריהם', יחסרו משנותיך שלא תחיה כיצחק אביר".

נתבונן: דברי יעקב לא נאמרו מתוך רצון להתאונן על הרעות שפקדו את חייו, אלא כתשובה לתמיהתו של פרעה על כי לא ראה זקן כמוהו בכל מלכותו, ואף על פי כן נענש יעקב על דבריו אלו, ובגללם החסירו לו שלושים ושלוש שנות חיים.

אין זאת אלא שלגודל מעלתו של יעקבי נחשב לו לחטא מה שאמר דברים שהיה מונח בהם משמעות של תרעומת. אמנם כשנדקדק היטב בדברי המדרש נראה שיש בהם עומק נוסף.

הטענה על יעקב אבינו הייתה שעל אותם דברים שיעקב הגדירם "רעים", היה

עליו להסתכל בעיקר על חסדי ה' שנעשו עמו באותם דברים. אמר לו הקב"ה: אמנם מצבך אצל לבן היה "הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני", ואעפ"כ לא היה לך להתרעם, כי סוף סוף הצלתי אותך ממנו. אמת הוא שעשיו אחיך ביקש להורגה אבל סו"ס מילטתי אותך מפני רדיפתו ועליך להודות על כך. דינה אמנם נלקחה על ידי שכם, אבל אני החזרתיה לך. יוסף נלקח ממך למשך עשרים ושניים שנה, אבל לבסוף החזרתי אותו אליה והיה לך להודות ולא להתרעם.

[א.ה. פנחס זרביב ויש לי להרחיב בזה ולהוסיף מה שהקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, דמנין התיבות בפסוק זה אינו אלא כ"ה, ככתוב 'ויאמר יעקב פרעה, ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי, ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם', ומדוע הורידו לו ל"ג שנה, הוא מוטיב לה והוא מפרק לה, שנענש גם על מה שנאמר תחילה (פסוק ח) 'ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך', שהן עוד שמונה תיבות

[זא] ועתה שכתב ב'דעת זקנים' מן 'ויאמר' עד 'בימי מגוריהם' קאי על 'ויאמר' הראשון], והיינו טעמא, כי חזותו גרמה לפרעה לשאול 'כמה ימי שני חייך', פירוש שהיסורים והצרות שעברו עליו גרמו לו להיראות זקן ושבע ימים, ולפי דרגתו הרמה נחשב זה לפגם כי היה עליו לקבל הכל בשמחה ושלא יהא ניכר עליו שעבר תלאות רבות בימי חייו, ומשום הכי נענש אף על תיבות אלו [והגם שאין לנו שמץ של השגה בקדושת יעקב שלימתא. אך כתבה כן התורה כדי ללמדנו חיזוק ומוסר בענין זה]

ועוד יש להרחיב בזה שהנה כאשר נתבונן, שהרי זה עצמו נס שעשו הצדיק הסכים לחכות עד שיקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את אחי, ולא הרגו מיד, ואמר לאבא שחיה רעה טרפתו וכמו שאמרו אחי יוסף חיה רעה אכלתהו וכ"ש עשו שהיה רשע ורוצח שיאמר דבר כזה, רק שחסד ה' סיבב שהוא יחשוב כך כדי שיעקב אבינו ינצל.

כמה ימי שני חייך', שהן עוד שמונה תיבות

ולא עוד אלא שאח"כ בפרשת וישלח ביקש להורגו וה' הצילו שנכמרו רחמיו עליו ועוד יש להרחיב בזה.

וכן בזמן שהותו אצל לבן שמבואר בהגדה ארמי אובד אבי שלבן ביקש לעקור את הכל, וה' לא די שהצילו מידו אלא ה' גם הוציא ממנו את בנותיו ונתנם לנשים ליעקב ולא עוד אלא שיעקב התעשר ממנו.

וכן דינה נלקחה על ידי שכם אבל לבסוף הוא החזיר אותה, ולא הרגוה או השאירו אותה אצלה כ"ב שנה כמו שהיה אצל יוסף.

וכן יוסף מה שחזר ולא נעלם לגמרי כמו שיש הרבה שלא מוציאים אותם כלל גם זה הוא מחסד ה' עליו, כללו של דבר בכל דבר האדם יכול לראות אם הוא ירצה את יד ה'. ע"כ].

לקח גדול יש לנו ללמוד מהדברים. ברוך ה' יש לנו האפשרות לשבת וללמוד

בשלווה, ואעפ"כ לפעמים מתרעמים אנו כאילו היינו אומללים. אין זו הדרך הישרה, להתעלם מחסדי ה' ולהתמרמר על אותם דברים שלא מתנהלים כפי רצוננו.

אם אדם יעשה חשבון מה חסר לו לעומת מה שיש לו, מה שחסר יתבטל בששים כפול ששים לעומת היש. אם יעקב נענש על התרעומת למרות שהיא הייתה על צרות אמתיות, ק"ו שאין לנו להתרעם כאשר יש לנו ב"ה ידיים, רגליים, עיניים, לחם לאכול ובגד ללבוש, ואפשרות ללמוד תורה ולקיים מצוות.

וכדי שלא נשכח את חסדי הקב"ה עמנו תקנו חז"ל לברך מאה ברכות בכל יום, שכאשר נאמר אותן בהתבוננות ובכוונה הראויה, הן יזכירו לנו את חסדי ה' המקיפים אותנו בכל עת, ערב ובוקר וצהריים.

מידה טובה מרובה ממידת פורענות חמש מאות פעם. אם העונש על תרעומת הוא כה גדול כמה גדול, הוא השכר על מי שחי חיים של הודאה לקב"ה על רוב חסדיו!

ויש להוסיף מש"כ הרב יוסף פלונצ'ק שליט"א (הו"ד במשנתה של תורה בהעלותיך תשע"ד) בפרשה הבאה נקרא על חטא המרגלים שתמצית חטאם היה, לא בפעולתם שיכלה בכוונה טובה

להיחשב כפעולה טובה ונכונה, כי אם בכוונתם הרעה שגרמה להם להפוך את הפעולה למעשה מרידה בהשם יתברך רח"ל. (עפ"י הרמב"ן עיי"ש)

והתמיהה הגדולה: היתכן שאנשים חשובים כ"כ יגיעו עד שפל המדרגה? אכן, בפרשת דברים מובא ההסבר על תמיהתנו: "ותרגנו באוהליכם" ותאמרו בשנאת ה' וכו' וכתב השערי תשובה(שער ג' ס' רל"א) "החלק השישי נרגן, אמר שלמה המלך ע"ה דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן, פירוש הנרגן הוא האיש אשר דרכו וחוקו להתאונן ולהתרעם, וימצא תנאות על חברו תמיד, על מעשיו ועל דבריו, ופעמים רבות הנרגן כפוי טובה, גם יחשבה לרעה וישיב רעה תחת טובה ופעמים רבות יחשוב על חסדי ה' כי הם לנקם ושלם, כענין שנאמר ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו וכו' עי"כ התרחק מדרך הנרגנים כי נתיבותיהם עקשו להם כל דורך בה לא ידע שלום, ולדון לכף זכות למד לשונך והיה צדק אזור מותניך".

זו רעתו של הנרגן. וכיצד האדם בא לידי נרגנות, ע"י הגאווה והמחשבה שהכל מגיע לו, ובתרגום רבי יונתן בן עוזיאל על הפסוק ויקרא משה להושע בן נון אומר, "וכד חמא משה עונתנותיה קרא משה" דהיינו שכשאדם עניו הוא אינו חושב שמגיע לו ואינו בא לידי נרגנות. רק הגאווה היא גורמת לו לחשוב שמגיע לו הכל ומובילה את האדם לנרגנות עד אשר אין הקב"ה יכול לישב במחיצתו. כאשר באתי להעלות במספר מילים את דמותו הענקית של מורינז ורבינז ראש הישיבה זצ"ל (-) הרב דוד יצחק מן זצ"ל) אשר נסתלק מעמנו לפני שנתיים [וככול שעובר זמן והמרחק גדל כך רואים את דמותו הענקית יותר ויותר כדוגמת אדם העומד על יד מגדל גבוה שכלל שמתרחקים רואים את גובהו] אין הגדרה קולעת יותר מאשר "עבד ה'" במלוא מובן המילה ועבד משמעו. עניו כעבד אשר אין לו כלום משלו וכל מה שיש לו הוא מאדונו, ואדונו אינו חייב לו כלום.

אפילו פעולות אשר היו צריכות להעשות בתפקידו כראש ישיבה כאשר צריך להעמיד ולעמוד ללא חת, היו נעשים מתוך ענוה והתבטלות בפני קונו וכהרגשת עבד שצריך לעשות רצון קונו או אז גם הדברים הנ"ל מקבלים תוקף של ענוה ולא תוקף של שלטון רק מחשבה אחת להם: מהו רצון קוני. זכורני, כאשר התמנית לתפקידי בישיבה, ניגש אלי בחור צעיר ובפיו בקשה, שהוא רוצה לשמוע שידוכים, ומה דעתי?. ענית לו שלפני שאומר את דעתי אני מוכרח לשאול את רה"י מה המדיניות בישיבה שבחור צעיר ישמע שידוכים ויתארס, מפני שזה עלול להזיק לישיבה. ניגשתי לרה"י זצ"ל ושאלתי מה דעתו בסוגיא זו. הוא התבונן בי בעיניו הפקחיות ושאל: ומה הרבש"ע היה אומר בשאלה זו? ענית לו: איני יודע. יתכן שאם הבחור מרגיש שהוא צריך להתחתן אז אולי באמת הוא צריך, איני יודע. ורה"י מתבונן בי ואומר א"כ מה אתה שואל הרי אתה לבדך אומר שיתכן שאם הוא מרגיש כך אז הרבש"ע היה אומר לו לעשות כך. אז איך אתה רוצה שאני אגיד

אחרת. וכי היש יבה היא אחוזה פרטית של רה"י? ואז אמר לי: דע לך ישיבה אינה אחוזה פרטית של רה"י ושל הצוות בה. "ישיבה" פרושו להעביר את רצון ה' לדור הבא ולהעמיד אותם לעשות רצון קונם. ותו לא. והוסיף ואמר: דע לך שמזמן גמרנו לחשוב על עצמנו. ובכל דבר שמגיע לידי הכרעה אני חושב מה הרבש"ע היה אומר ולא חושב איזו תועלת יצא לישיבה, כי ישיבה לא עומדת בפני עצמה אלא מנחילה את רצונו יתברך לבאים בשעריה. וע"כ מכאן ולהבא אינך צריך לשאול אותי אלא תשאל את עצמך מהו רצון ה' וכך תעשה. כך דרכו של אדם גדול: בעבדות גמורה לפני ה', ובענוה מושלמת. אסיים בדבריו של מורינו רה"י אשר משקפים כ"כ את אומרם. באחת ההזדמנויות שאלתי אותו על אירוע שהיה, ואמר לי, כך: כתוב בפרשת בלק "נאום הגבר שטום העין" וכתב רש"י: "ורבותינו אמרו לפי שאמר ומי ספר את רובע ישראל שהקב"ה יושב ומונה וכו' מתי תבוא טיפה שנולד הצדיק ממנה אמר בליבו מי שהוא

קדוש ומשרתיו קדושים יסתכל בדברים הללו, ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם ולמדנו שהיה סומא באחת מעיניו, שאלני רה"י זצ"ל: מדוע נענש דוקא בעינו? הרי לא חטא בעין הרי חטא או במחשבות הלב או בדיבור הפה? וענה כך: מה ההבדל בין ראייה בעין אחת לראייה בשתי עיניים? הרי גם בעין אחת רואים ומדוע יש צורך בשנים? אלא שאדם הרואה בעין אחת רואה טווח מאוד צר ושתי עיניים נותנים לו מרחב ועומק ראייה, בא בלעם ויכל להסתכל בראייה רחבה ולומר בהתפעלות איך הקב"ה יושב ומשגיח ומגדל את עם ישראל, והוא בחר להסתכל בראייה צרה כ"כ ולומר איך נסתכל בדברים הללו, דהיינו שבלעם בחר בראייה כ"כ צרה מספיק לו עין אחת, שתי עיניים הן דבר מיותר לאדם הרואה בראייה כ"כ צרה. הנה עתה כמה חסרנו את הראייה הרחבה ואת עומק הראייה מתוך ענוה והתבטלות "כעבדא קמי מריה" כפשוטו! מוטל עלינו לנסות וללמוד מדרכיו ומהנהגתו המופלאה יהיו הדברים לחיזוק לעילוי נשמתו כמו שכתוב ונתת לך מהלכים בין

העומדים האלה, שאמנם בשמים אדם נמצא בגדר עומד אך כאשר בניו או תלמידיו ממשיכים את דרכו, הרי הוא במצב של מהלך... ובזה יהיה לנו לנחמה על חסרוננו. אם היו מספרים לאדם שחי לפני לא הרבה זמן (משהו כמו שבעים שנה) שיבוא יום ותהיה מן קופסא כזו שמי שיש לו בגדים מלוכלכים יכול להכניס אותם לשם ובלחיצת כפתור חיש קל הם יהיו נקיים, הוא לא היה מאמין, זהו! לא צריך ללכת יותר לנהר, נגמרו השפשופים, אין יותר סחיבות בגדים מהבית החוצה וימי כביסה מרוכזים, אין יותר כאבי גב וכאבי זרועות איזה אושר איזה תענוג ממש גן עדן. אם היינו מספרים לו שיבוא יום, והוא יוכל לגשת לקיר ביתו להזיז איזה חתיכת ברזל קטנה (ומעוצבת) ויהיו לו מים זורמים, ולא רק זה אם רק ירצה מאותו צינור יצאו גם מים חמים בשפע זהו! כבר לא הולכים לבאר לשאוב מים באמצע הלילה הקר, לא צריך להכין עצים לחימום המים לא צריך לסבול את ריח העשן והפיח המיתמר בשעה שמחממים את

ברז ומים זורמים אבל גם לשכן שלי יש כזה דבר! זה נכון שיש לי כל מיני דברים טובים, אבל מה זה שווה לי אם גם לשכן שלי יש כזה דבר? אם הייתי היחיד בעולם שיש לו כזה דבר, אז הייתי מרגיש גן עדן אבל אם לכולם יש, מה הגן עדן בזה ואני עומד ומשתאה איך יכול להיות שבגלל שלשכן שלי טוב אז הגן עדן שלי כבר לא גן עדן! מה, גן עדן

בשבילי זאת אומרת שהשני חייב להיות בגיהנום? מה אכפת לי שגם לחבר שלי טוב בחיים וגם הוא איתי כאן בגן עדן? וחץ מזה, נניח שאני כבר בגן עדן ואני יושב בין הצדיקים ונהנה מזיו השכינה ויש לי עטרה בראשי ומלאכים צולים לי בשר והכל נפלא! ובמקרה פתאום עבר שם איזה יתוש קטן ועקץ אותי, אז מה אז עכשיו אני לא בגן עדן? הרי גם אז אני בגן עדן וברור לי שעקיצה קטנה לא יכולה להוציא אותי מגן עדן! ואם פתאום המלאכים מפסיקים לצלות לי בשר אז זהו אני יותר לא בגן עדן? ודאי שלא! גם אם הם לא צולים לי בשר זה לא יוציא אותי מהגן עדן! ואם פתאום ח"ו תיפול לי

המים מה יכול להיות טוב יותר! מעין עולם הבא! אם היינו מספרים לו איך ייראו החיים של הדור הבא (אולי אפילו של הבן שלנו) עם כל הנוחיות וכל פלאי הטכנולוגיה והמדע שיהיו בעוד זמן לא רב הוא היה עומד ומשתומם לנוכח ההבדל העצום שבין חיינו

הקשים והמיוסורים לבין חיינו הנוחים המשופעים בכל מיני אמצעים להקל ולהקל מעלינו עם שלל פתרונות יצירתיים ומתוחכמים ולדוגמאות אין סוף ממש. הוא אפילו היה חושב שמי שנראה כך או מתנהג כך הוא כנראה איזה בן של מלך או קרוב של משפחת האצולה, ואצלנו מדובר על מציאות יומיומית ומי שאין לו תנאים פשוטים אלו נחשב בעינינו לאדם שאינו מן הישוב!!! אז אפשר לומר שאנחנו חיים בגן עדן? את זה ישאל כל אחד את עצמו! איך אני מרגיש ביחס לחיים שלי, ביחס למה שיש לי, למה שקיבלתי, למה שעובר עלי ולצערנו הרב לא כולם מרגישים בגן עדן! ולמה? כי זה נכון שיש לי בבית מכונה שמכבסת אבל גם לשכן שלי יש כזו מכונה! זה נכון שיש לי בבית

העטרה מהראש אז אני כבר לא בגן עדן? כלומר גם בגן עדן לא תמיד הכל מושלם אז מה? אז זה לא גן עדן?! אדם צריך לשאול את עצמו איפה פחות או יותר נגמר הגן עדן, בדרך כלל גן עדן נגמר באזור של גיהנם, כלומר אם זה עדיין לא גיהנם אז אתה בגן עדן!!! ומי שחי ככה, פשוט מתענג על כל יום שד' יתברך נותן לו מחדש, הוא יכול לשמוח במה שיש לו, במה שאין לו, בהכל, כי זה לא משנה מה המצב, הוא בגן עדן!!! והיה אם ישאלוך "מה שלומך" אמור מיד: "פשוט גן עדן!"

הסיפור דלהלן נשלח למכון 'ווי העמודים' מאת בעלי המעשה, בני משפחה מידידי כולל 'בית דוד' בארה"ב.

לפני כמה חודשים, הם מספרים, נודע לנו על כמה בנינים באחת המדינות בארה"ב, שבכולם יש יחד חמש מאות דירות להשכרה, העומדים למכירה. החלטנו, כל האחים והאחיות למשפחה (לבקשתם, לא נפרסם את שמם) להשקיע בקניית הבנינים, תוך מחשבה שהדירות המושכרות יביאו לנו בהמשך הכנסה גדולה.

אחד מבני המשפחה, בן של אחד האחים, לקח על עצמו לברר היטב אודות הבנינים, אם הם באמת רווחיים, וגם נתנו לו יפוי כח לנהל את המשא ומתן מול המוכר. הוא עבד קשה עבור כולנו, והגיע למסקנה שאכן העיסקא מאד משתלמת וכדאי לקנות את הבנינים.

הוא סיכם עם המתווך את כל פרטי העיסקא, והגיע עמו להבנה שאם נזכה – כלומר, אם ההצעה שלנו תגיע לידי גמר – אנחנו ניתן רבע מיליון דולר, ואת שאר הכסף נקח כהלוואה מהבנק. והיה אם הבנק מאשר את ההלוואה, הרי שהבנינים שלנו, ואם ההלוואה לא מאושרת, אנחנו מפסידים את הסכום הראשוני שנתנו – רבע מיליון דולר.

המשא ומתן התחיל. המתווך סיפר לאחיין שלנו שיש לו הרבה הצעות, וההצעה האחרונה שקיבל היא בסכום מסוים. אחיין שמע ואמר שאם כן הוא מציע עוד חצי מיליון דולר על הסכום שהציע קודם, והמתווך נתן לו להבין שאכן

לפי הצעת-המחיר הזאת הבנינים בעזרת בעיסקא הזו, וכשגיסו הרים את הטלפון, השם ימכרו לנו.

אך להפתעתו, לאחר כמה ימים התקשר אליו המתווך ואמר לו: הבנינים נמכרו, אבל לא לכם אלא למישהו אחר... כמובן,

האחיין שלנו היה מאד מאוכזב, ורצה להעיר למתווך על כך, שהרי הוא סיכם עמו על סגירת העיסקא. וגם אם מישהו אחר הציע הצעה גבוהה יותר, היה המתווך צריך להתקשר אליו והוא היה מוסיף על הסכום. אבל האחיין שלנו שתק ולא אמר לו כלום.

איך קיבל את הכוחות לשתוק? ובכן, האחיין הזה קיבל על עצמו לפני כמה שנים, שעל כל דבר שקורה, בין הוא רואה בזה מיד את הטובה, ובין אם הוא לא רואה – הוא מודה להשי"ת, וכמו שאמרו חז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה.

וכך, לאחר שסיים את השיחה עם המתווך, כששמע ממנו את הבשורה שהם לא זכו בקניית המבנים, הוא טלפן לגיסו, שגם הוא השקיע הרבה זמן וכוחות

"נו, זכינו?" שאל הגיס.
 "לא", השיב.

"אז למה צריך לעשות 'לחיים'?"
 השיב לו האחיין: "כי לא זכינו! ומסתמא זה לטובתנו שלא נזכה, למרות שאנו לא רואים כעת למה זה טוב עבורנו. לכן גם על כך שלא זכינו יש לעשות 'לחיים', כי הכל לטובה."

לאחר כמה שבועות התחיל הנגיף להכות חזק במדינות ארה"ב. הבנקים החלו להדק את החגורה ולצמצם את האפשרות לקחת הלוואות. מסתמא אם היינו זוכים, רבים הסיכויים שלא היינו יכולים ללוות את יתרת התשלום מהבנק, ואז לא רק שלא היינו זוכים בבניינים – אלא גם היינו מפסידים את הסכום הראשוני של רבע מיליון הדולר.

במסיבה שעשו לאחר מכן על ה'אי הזכייה', קם האחיין ואמר תודה להשם יתברך, ואמר שהוא ממליץ לכולם לאמץ הנהגה זו, להודות להשי"ת על כל פעולה.

כי פעמים שאנו זוכים לראות מה שהקב"ה מתכנן, ופעמים שאנו לא רואים, אבל תמיד הכל מאת ה' וצריך להודות לו. בסיפור הזה, זכינו לראות החסד של ה' בגלוי, אבל באמת תמיד אנו צריכים להודות לו, גם אם בסוף לא זכינו לראות. במערכת 'ווי העמודים' מוסיפים, כי לאחר כמה ימים משליחת הסיפור, אמר אחד האחים שאולי לא כדאי לפרסמו, כי נודע לו שהיו כמה אנשים במצבים דומים, שכן השקיעו בקניית בניינים, והפסידו את הסכום הראשוני משום שלא הצליחו לקבל הלואה מהבנק, ואולי פרסום הסיפור יגרום להם עגמת נפש, על שהם לא זכו לסייעתא דשמיא כמותם להציל את ממונם.

אהבה, ואם בכל זאת השי"ת החליט שהם צריכים לאבד את ממונם, מסתמא שהכל לטובה, ומי יודע שאולי הקב"ה הציל אותם ממות לחיים בזכות איבוד ממונם, וכמו שאמרו חז"ל (פסחים דף ק"ח ע"א) שהקב"ה לוקח לעשיר את פרתו ככפרה כדי להצילו. וגם על זה יש לומר בקול רם "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו." (מתוך 'קובץ גיליונות', בשינויים קלים)

"החיים מלאים בסיפורים אמיתיים של בני אדם שחשבו שקורה להם משהו רע ובעצם קרה להם משהו טוב"

ויש להוסיף מש"כ הרב בן ציון קוק שליט"א. (גליל שואלין ודורשים בהעלותך תש"פ)

חסרון ההרגשה בנסים המתרחשים עמנו בכל עת, באה לא רק מחמת קהות החושים וההרגל למתרחש סביבנו עד שהנס מתפרש לטבע, אלא אף מחמת טבע האדם שלא לראות הטובה המורעפת עליו והיצר המושך את הרגשות להבחין דווקא במגרעות, וכפי שכתב מרן הגראי"ל שטינמן (ימלא פי תהלתך -

אולם הגר"י זילברשטיין שליט"א השיב לו כי אדרבה, הסיפור הזה יחזק אותם, כי יראו שהכל מתוכנן מהשי"ת, והראיה – שאת ממונכם הקב"ה כן הציל. וא"כ, אמנם אין אנו יודעים חשבונות שמים, אבל בכל זאת עליהם להתחזק באמונה ובבטחון בהשי"ת מכל סיפור שרואים בו שהשי"ת שומר עלינו ועל ממוננו, מתוך

היו בעיר בריסק והיה פחד מוות, מי שלא היה במצב כזה לא יכול להבין את ההרגשה הזו שהחיים אינם בטוחים אפילו לרגע אחד, ממש קיום הקללה (דברים כח, 10) "חייך תלויים לך מנגד", כי הגרמנים היו הורגים בלא דין וחשבון והרבה יהודים שהלכו ברחוב נהרגו בלי שום סיבה. אז היתה המחשבה של כל אחד מאתנו שרק יעזור הקב"ה שלא יהיה לנו את הפחד מוות הזה, ונהיה מאושרים אפילו בלחם יבש ומים, ויותר מזה לא נצטרך כלום.

אחר כך עברה העיר לידי הרוסים וזכורני שבימים הראשונים הגיעה הרגשה של אושר לאנשים, שהרי ירדה סכנת המוות ומעתה כל מה שיהיה זה טוב. אולם מיד לאחר מכן התחילו הצרות של הקומוניסטים שרוקנו את כל החנויות והיה מחסור נורא וכל מי שרצה לחם או סוכר או נפט היה צריך לעמוד בתור של שעות, לפעמים משתיים בלילה עד שמונה בבוקר. והנה כבר לאחר זמן קצר נשכח שפעם היו בסכנת מוות וכבר לא הרגישו מאושרים מזה, רק חשבו על הצרה

תפילה קלד) "טוב ה' לכל... כל הנבראים שמחים חוץ מהאדם שאם רק חסר לו איזה דבר, כבר הוא אינו מרוצה".

את טענת בני ישראל "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים" יש להבין, הלא במצרים עבדו עבודת פרך נוראה והטביעו את בניהם ביאור וחלק מהילדים נקברו תחת הלבנים בקירות הבניינים ועוד צרות רבות ורעות עשו להם, ואיך הם יכולים לומר שהיה יותר טוב במצרים והם אפילו רוצים לחזור למצרים. ואף אם יש להתלונן על מצבם במדבר, מה שייך לומר "למה העליתנו ממצרים".

הגרמ"ד סולובייצ'יק בשיעוריו על התורה (עמ' קכב) מיישב כי טבעו של האדם נמשך לראות רק מה שחסר לו עתה ובזה מצטמצמת כל ראייתו, אבל כל מה שהיה חסר לו פעם ועתה כבר לא חסר לו הוא שוכח, כן הוא טבע האדם אם אינו עובד על עצמו, שכן האדם במידותיו הטבעיים הוא גרוע אפילו מן הבהמה.

כדי לבאר זאת, מפליג בזכרונותיו למוראות השואה מהצר המציק בתיאור נפלא: "זכורני מזמן המלחמה שהגרמנים

הגדולה של המחסור והרגישו שבאו מים עד נפש ואי אפשר לחיות כך. אחר כך כשבאנו מאודסה לאיסטנבול וראינו חנויות שאפשר לקנות בהם כל מה שרוצים, הרגשנו מאושרים שהנה אפשר לקנות מה שרוצים ומה צריך יותר, אבל גם הרגשה זו היתה רק לכמה ימים.

כיון שכך טבע האדם לראות תמיד מה שחסר לו עתה, ואילו את מה שהיה חסר לו פעם וכעת רווח לו אינו מרגיש וממילא

אף פעם הוא לא מרוצה ומלא סיפוק, כיון שאינו רואה את כל החסרונות שנתמלאו לו אלא רק מה שחסר לו. וכפי שכעת שוכבים בבתי חולים אנשים מחוסרי ידיים או רגליים או עם ריאות שלא מתפקדות וכדו' כל אחד וייסוריו, ואם נתעניין מה משאלתם, הם יאמרו שכל רצוננו הוא שאם רק נוכל ללכת ברגלינו ולהשתמש בהם ולנשום כמו שצריך נהיה מאושרים ולא נצטרך יותר כלום כיון שזה מה שחסר להם עתה.

אבל אם תתקיים בקשתם ויוכלו ללכת ולנשום כאחד האדם, הרי לאחר תקופה קצרה כבר ירצו רק פרנסה טובה ודירה

לגור וכו'... כי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים והקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם (אבות ד, כא), ונכלל בזה גם שמוציאים את האדם מהעולם הזה שאין לו שמחת חיים ולא סיפוק, כפי שיש עשירים שיש להם מספיק כסף בשביל לחיות הם וכל זרעם עד סוף העולם ברווח, ולמרות זאת הם לא בשמחה ולא מרוצים ממה שיש להם, ורואים תמיד רק מה שחסר להם.

אכן אם האדם היה חושב על זה שהוא בריא ושומע רואה ומדבר והולך על רגליו ולא חסר לו כדי מחייתו, כבר היה שמח בחלקו ומלא בשמחת חיים, וממילא היה עובד את ה' ולומד כראוי. אבל האדם מושחת במידותיו ואף פעם אינו שמח בחלקו ואף כשיש לאדם די סיפוקו ולא חסר דבר הוא תמיד בצער ובהרגשת מחסור, כיון שלאחרים יש יותר ומחמת זה הוא עובד וטורח להשיג עוד ועוד מצרכי העולם הזה, ומחמת זה גם נשכח ממנו כל ענין העולם הבא". אכן ללא עבודה מושכלת ירגיש האדם תמיד חוסר סיפוק ושמחה, אמנם הדרך לרכוש את המידה

הטובה להתבונן לפחות פעם ביום בטובה אחת שניתנה לו, ויודה על כך בתפילה באמרו "טוב ה' לכל" ובעוד מקומות רבים. ברם, ההתבוננות בטובות לא באה להפחית מהתלונות אלא להסיט את המבט אל הטובות ולא לבטל חלילה את המעלות בגלל חסרון אחד.

חיזוק בהכרת הטוב משנה את כל מהות האדם לחיי אושר המשפיעים עליו ועל כל הסביבה, ומתוך שכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם (משלי כז, יט) ישיבו לו כולם שמחה ואהבה וחיייו יהיו מאושרים באלף מונים. עכ"ד מדברי הרב בן ציון קוק שליט"א.

ולא עם הארץ חסיד

עם הארץ שחילל שבת כדי להוכיח ת"ח שחילל שבת בשביל פיקו"נ

רבנו ה"בן איש חי" בספרו נפלאים מעשיך, מספר מעשה שהיה, ביהודי אחד בור, שאינו בקי לא בתורה ולא במצוותיה, והתיימר להיות מדקדק במצוות, רק שלא ידע מה בדיוק אסור ומה בדיוק מותר. מול ביתו גר תלמיד חכם גדול. והנה באחת השבתות, רוח חזקה נשבה וגשם

י"ד, והנה רואה אותו יהודי עמוד עשן מתמר מארובת ביתו של אותו תלמיד חכם. הוא הבין מיד שהדליקו שם אש בעצם יום השבת.

נרעש אותו יהודי ואמר עכשיו זה הזמן להשיב לרב על מה שהוא מוכיח אותנו כל הזמן, יצא להוכיח את אותו תלמיד חכם על מעשיו. ביציאתו הוא לקח עמו את המטריה, ופתח אותה, והזדרז ללכת לביתו של החכם.

דפק האיש בחוזקה על דלת ביתו של החכם, ולפני שפתחו לו את הדלת, הוא סגר את המטריה, וסחט אותה מעט מהמים, כדי שלא תרטיב את רצפת הבית, ומיד כשפתחו את הדלת החל להוכיח את החכם: "שבת היום, מה זה מבעירים אש בביתך בעצם יום השבת".

החכם שמע את תוכחתו, ואמר: אשתי ילדה בשעה טובה לפני דקות אחדות, ולכן לא היה כאן חלול שבת, מפני שהמיילדת דרשה מפני פקוח נפש, להרתיח מים לרחוץ את התינוק, וכידוע פקוח נפש דוחה שבת. ומה גם שהנכרית הנמצאת

בשבילי אין הקדוש ברוך הוא מקבל שבטו של לוי". אמר לו הקב"ה למשה: "לך אמור לו לאהרן, אל תתירא, לגדולה מזו אתה מתוקן". לכך נאמר: "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות". הקרבנות, כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם "אל מול פני המנורה יאירו", וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני, אין בטלן לעולם".

כמובא במדרש רבה (טו ו) מה כתיב למעלה מן הענין, שנאמר (במדבר ז, א ב): ויהי ביום כלות משה, ויקריבו נשיאי ישראל, ואחר כך: דבר אל אהרן בהעלותך את הנרות. זה שאמר הכתוב (תהלים לד, י): **יִרְאוּ אֶת ה' קִדְּשׁוּ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו**. את מוצא למעלה אחד עשר שבטים הקריבו ושבט אפרים הקריב, וכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי, זה אהרן, שנאמר (במדבר יז, יח): ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי, ואהרן לא הקריב עם הנשיאים, והיה אומר אוי לי שמא בשבילי אין הקדוש ברוך הוא מקבל שבטו של לוי, אמר לו

בביתנו היא שהבעירה את האש, אף שבמקרה זה גם לי היה מתר להבעיר אש! לאחר שסים החכם להסביר את פשר עמוד העשן המתמר מביתו, החל החכם להוכיח את היהודי הבור בנעימות, ואמר: חבל רק שכדי לקים מצות תוכחה, עברת בעצמך כמה וכמה עברות, ואלו הן: טלטול מרשות לרשות, עשית אהל, סתירת אהל, סחיטה, תקון כלי, מקצה וכו'...

ובפרשתינו והאספסוף אשר בקרבנו, התאוו תאוה; וישבו ויבכו, גם בני ישראל, ויאמרו, מי יאכלנו בשר. זכרנו, את-הדגה, אשר-נאכל במצרים, חנם; את הקשאים, ואת האבטחים, ואת-החציר ואת-הבצלים, ואת-השומים. ועתה נפשנו יבשה, אין כל-בלתי, אל-המן עינינו.

למה שבט לוי לא נטלו חלק בחנוכת המשכן

מצינו במדרש שברכת כהנים נועדה כדי לפייס את אהרן הכהן: "כל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי? זה אהרן, שנאמר: "ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי", ואהרן לא הקריב עם הנשיאים, והיה אומר: "אוי לי, שמא

לא אני, שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה, עמד וכנס מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, וכו' (רש"י במדבר טז, א)

כמו שמבואר במדרש שה' אהב את שבט לוי יותר **מדאי** וז"ל (במד"ר טו ג) 'בהעלותך את הנרות. את מוצא שנים עשר שבטים שהקריבו קרבנות לחנוכת המזבח, שבט לוי לא הקריב כלום, והיו **מצרין ואומרים, למה רחקנו מהקריב לחנוכת המזבח.** משל למלך שעשה סעודה והיה קורא אמניות, היה **אוהב אחד שאוהבו יותר מדאי, לא קרא אותו עמהן,** היה מצר לומר שמא יש בלבו של מלך עלי כלום, שלא זמנני בכל סעודות האלו, כיון שעברו אותן ימי סעודה קרא אותו אוהב, אמר לו, לכל בני המדינה עשיתי סעודה ולך לעצמך אני עושה סעודה, למה, שאת אוהבי. כך מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, את מוצא שנים עשר שבטים הקריבו לחנוכת המזבח וקבלו הקדוש ברוך הוא, שנאמר (במדבר ז, ה): קח מאתם, ושבטו של לוי

הקדוש ברוך הוא למשה לך אמר לו לאהרן אל תתירא לגדולה מזו אתה מתקן. לך נאמר: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות. הקרבנות, כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם (במדבר ח, ב): אל מול פני המנורה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני, אינן בטלין לעולם. והכוונה לברכת כהנים. ויש להבין, מדוע חלשה דעתו של אהרן מקרבנות הנשיאים? ומה מיוחד במנורה ובברכת הכהנים שיש בה כדי לפייסו ולעודד את רוחו?

מעלתו של אהרן שלא ערער על משה רבינו כמו קורח

מעלתו של אהרן שלא ערער על משה רבינו כמו קורח למרות ששבט לוי היו כולם צדיקים ונתנו נפשם על קדושת ה' (שחיו על קידוש ה') ולא עשו את העגל ולכאורה אין ראוי מהם א"כ ודאי שיכלו לומר שמשה הוא שלא הזמינם ובדאי הוא כמו שקורח אמר כן על חשבון קל מזה, שאמר אחי אבא ארבעה היו, וכו' עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה,

ביום בחרי בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם בארץ מצרים, מה כתיב בסוף אחריו (יחזקאל כ, ח): וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, ואמר לשפוך חמתי עליהם. מה עשה הקדוש ברוך הוא, הביא חושך על המצריים שלשה ימים והרג בהן כל רשעי ישראל, שכן הוא אומר (יחזקאל כ, לח): וברותי מכם המרדים והפושעים בי, וכן הוא אומר (שיר השירים ב, יג): התאנה חנטה פגיה, אלו הרשעים שהיו בישראל, (שיר השירים ב, יג): והגפנים סמדר נתנו ריח, הנשארים שעשו תשובה נתקבלו, (שיר השירים ב, יג): קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, שהרי הגיע קץ הגאלה. אבל שבטו של לוי כולם צדיקים היו, והיו עושים את התורה, שנאמר (דברים לג, ט): כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו, זו המילה. ולא עוד אלא בשעה שעשו ישראל את העגל לא נשתתפו שם שבטו של לוי, שנאמר (שמות לב, כו): ויעמד משה בשער המחנה ויאספו אליו כל בני לוי, כיון שאמר להם משה (שמות לב, כז): שימו איש חרבו על ירכו, מה עשו, שמו ולא נשאו פנים, וכן משה

לא הקריבו, כיון שעבר חנכת המזבח, אמר הקדוש ברוך הוא לאהרן ולבניו כל השבטים עשו חנכה ושבטך לא עשה, לכך: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך, ואחר כך (במדבר ח, ו): קח את הלויים.

למה ה' היה אוהב את שבט לוי יותר מדאי

למה ה' היה אוהב את שבט לוי יותר מדאי מבואר במדרש (במ"ר טו, יב) קח את הלויים. זה שאמר הכתוב (תהלים יא, ה): ה' צדיק יבחן ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו. ה' צדיק יבחן, אין הקדוש ברוך הוא מעלה את האדם לשררה עד שבוחן ובודק אותו תחלה, וכיון שהוא עומד בנסיונו הוא מעלה אותו לשררה. וכן את מוצא באברהם אבינו נסהו הקדוש ברוך הוא עשר נסיונות ועמד בהן ואחר כך ברכו, שנאמר (בראשית כד, א): וה' ברך את אברהם בכל. וכו'. אף שבטו של לוי נתנו עצמן על קדוש שמו של הקדוש ברוך הוא, שכשהיו ישראל במצרים מאסו בתורה ובמילה, שכן יחזקאל מוכיח (יחזקאל כ, ה): כה אמר ה' אלהים

מברכם (דברים לג, ט): האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו, וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שכלם צדיקים נסה אותן ועמדו בנסיון, שנאמר (דברים לג, ח): אשר נסיתו במסה. מיד אמר (במדבר ח, יד): והיו לי הלויים. לקים מה שנאמר: ה' צדיק יבחן. אבל הרשעים כתיב בהם: ורשע ואהב חמס שנאה נפשו, אמר דוד (תהלים קכח, א): אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו. ומבואר שכולם היו צדיקים ונתנו נפשם על קדושת ה' (שחיו על קידוש ה') ולא עשו את העגל

(תהילים טז-ה) "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי":

מבואר עכ"פ שמה שהקב"ה לא הזמין אין זה משנאה אליהם אלא רק מתוך מה שהוא מעריך אותם ורוצה לתת להם משהו יותר טוב נתאר לעצמנו אילו היו אומרים כמו קורח משה רבינו בדאי כמה היו מפסידים שהיו יורדים לעמק הבכה כקורח וכן יש ללמוד מזה גם אם אתה רואה שלא קבלת משהו מה', תחכה אולי זה בדיוק סיבה לרומם אותך.

והרוויח לדברי האור החיים הקדוש שכל הזמן היתה לו את מעלת הראשית מחדש שאת המנורה תמיד חונכים מחדש

מה היה זוכה קמצא אילו לא היה מחריב את בית המקדש

לאפוקי קורח שלא ניצל והגיע לעמק הבכה, לאפוקי קמצא שפגעו בו וניצל את כוחה של בושה להחריב את בית אלוקינו ועלתה בידו וכמו שאמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו (גיטין נז) נתאר

וכן מבואר ברמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל) ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים. הרי דוד ע"ה אומר

צ"ב למה האריך לומר התאוו תאוו וישבו ויבכו וכו' מי יאכלנו בשר, שיקצר ויאמר מי יאכלנו בשר ועוד למה ביקשו דווקא בשר

אלא היו מראים פנים שרצונם בדרגות גבוהות לברר ניצוצות הקדושה

אלא מפרש רבינו החיד"א שהיה מראים פנים שכל כוונתם היא לשם שמים ולא סתם לשמה אלא בשביל דרגות גבוהות של מקובלים שרוצים לברר ניצוצי הקדושה

וז"ל 'וזה שאמרו 'ויאמרו מי יאכלנו בשר שאנו רוצים לברר ניצוצות הקדושה ולהרויח ריוח גדול באכילת בשר שתכף מהבע"ח יבא למדרגת אדם וכמו שאמר רבינו האר"י זצ"ל בכוונת אומרם עם הארץ אסור לאכול בשר לפי שצריך כח גדול לזה אך הוא ריוח עצום וזה שאמרו מי יאכלנו בשר כי אנחנו דור דעה ובתוכנו ה' ועתה יגדל נא כחנו לאכול בשר ולברר. וכו'

וכיוצא את הקישואים וכו' כי הירק יש בירור גדול וצריך טורח וכמו שאמר האר"י זצ"ל בכוונת רב חסדא שאמר שלא היה

לעצמו מה היה זוכה אליו היה מתגבר ומוותר ומתפלל שהוא עצמו יתעלה ויזכה לקירבת ה' לאיזה קירבת ה' הוא היה מגיע וכי יד ה' תקצר הרי ה' מרוב רחמים עליו מוכן לפגוע בעצמו עם כל הצער על גלות השכינה כמובא בשל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק נר מצוה) שהשכינה אמרה 'ואלו הייתם משערים אחד מאלף אלפים ורב רבי רבבות מהצער אשר אני שרויה בו, לא היתה נכנסת שמחה בלבבכם ולא שחוק בפיהם, בזכרכם כי בסבתכם אני משלכת בעפר' הסכים הקב"ה על אחת כמה וכמה שמידה טובה מרובה

למה זכה אהרן בברכת כהנים
למה זכה אהרן בברכת כהנים בשביל שלא עשה מחלוקת כקורח זכה לברכת כהנים שעיקרה הוא השלום

ושמעתי מגיסי הגה"צ ר' יוסף ילזש שליט"א בעל ה'ביכורי יוסף' לפרש דרך צחות כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה לפני הארי שהכוונה שכל דבר שעושה שלא לפי ההלכה והיא שואלת אותו היכן זה כתוב עונה לה (בשקר) שזה לפי האר"י....

שטן ופנינה לשם שמים התכוונו

אמרו בגמרא (ב"ב ט"ז). ששטן ופנינה לשם שמים התכוונו ופנינה לשם שמים נתכוונה, שרצתה לצערה בכדי שתפציר יותר בתפילתה ותזכה לפרי בטן. וכמו שכתוב "וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה" ופירש רש"י ז"ל (בגמרא שם) "שתתרעם על שהיא עקרה ותתפלל".

וצ"ב למה נענשה קשות בבניה "עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה". (שמואל א' ב', ו')

ופירש רבינו הבא"ח בבן יהוידע שאמרה שכונתה לשם שמים אבל באמת לא היתה כונתה לשם שמים וכן השטן

אוכל ירק לרוב הטורח והריוח מועט. ואנו אכלנו במצרים בבלי דעת ולא עשינו כלום. ועתה נפשנו יבשה אין כל כלומר אין כאן בירור דהמן נבלע באברים ואין ברירה וכמו שאמר בס' עבודת הגפן בטעם שהמן נבלע באברים דענין האכילה דניצוצות הקדושה שיש באכילה נבלעים בגוף וחלק הטומאה יוצאה לחוץ ואז"ל אין דבר טמא יורד מן השמים וא"כ המן כלו קדושה ולכך כלו נבלע באברי' עכ"ד וזה שאמרו ועתה נפשנו תאותנו לברר יבשה אין כל שום בירור כי המן נבלע באברים זה היו אמורים מן השפה ולחוץ דלש"ש אומרים.

אבל התורה העידה עליהם שתשוקתם היתה לתאוה

אבל התורה העידה עליהם שתשוקתם לא היה לתכלית טוב כמו שהם אומרים רק לצד היצר ותאוה גופני' וזה שאמרו התאוה תאוה כלומר התאוה ולא תחשוב שהיה לטובה רק אינו אלא תאוה גופנית. וישבו ויבכו גם בני ישראל כלומר וישבו לדרך הרעה גם בני ישראל שבו לסרחונם בדרך לא טוב.

הלימוד מזה למעשה

[הכהן הנרצח], ומצאו כשהוא מפרפר ולא

נטמאה סכין, ללמדך שקשה עליהם
טהרת כלים יותר משפיכות דמים ונסתפקו
שם (ע"ב) "איבעיא להו שפיכות דמים הוא
דזל אבל טהרת כלים כדקיימא קיימא או
דילמא שפיכות דמים כדקיימא קיימא אבל
טהרת כלים היא דחמירא" יעו"ש

הגמ' נסתפקה בפירוש של המעשה וממה
הוא נובע, אם מחמת חומרתה של של
טהרת כלים או מתוך זלזול בשפיכות
דמים, וכשנתבונן בשני צדדי הספק נמצא
שהם רחוקים כרחוק מזרח ממערב. לצד
אחד, טהרת כלים כדקיימא קיימא, שאין
חשיבות כל כך. שהרי אין בה איסור מן
התורה, ואף אפשר לטבול את הסכין
ולטהרו, ושפיכות דמים הוא דזל. ולפי צד
זה היה האב אדם מושחת, בלא משהו של
רגש אנושי, שבשעה שראה את בנו
מפרפר בין חיים למות, לא היתה
מחשבתו נתונה אלא על טהרת הכלים,
ובנו לא היה חשוב בעיניו לשים לבו עליו
כלל. ולאידך גיסא, שפיכות דמים כדקיימא
קיימא, והרי הוא ככל האבות, שבשעה

צריך להתבונן בכל דבר מה מניע אותנו
לעשותו

כל מעשה צריך לדעת מה הגורם לעשותו

אלא בכל מעשה צריך האדם לחקור מה
הגורם לאותו מעשה כמו שכ' ר' חיים
שמואלביץ (מאמר קו) ומקובלני ממו"ר
זצ"ל, כי מה שאמרו חז"ל: "עושה מעשה
זמרי ומבקש שכר כפנחס" (סוטה כב ב),
אינו רק שמסתיר את "מעשה זמרי" שלו,
ומתיימר כאילו יש לו מעשים אחרים שהם
כ"מעשה פנחס", אלא שעל אותם מעשים
עצמם שהם מעשי זמרי, הוא מבקש
עליהם שכר כפנחס. וזה כאמור שהמעשה
מצד עצמו אינו מוכיח כלום, ולעולם צריך
לדעת מה מסתתר מאחורי המעשה.

ומצינו ראייה גדולה לדבר, איתא בגמ' יומא
(כג א): "ת"ר מעשה בשני כהנים שהיו
שניהם שוים ורצין ועולין בכבש, קדם אחד
מהם לתוך די אמות של חבירו, נטל סכין
ותקע לו בלבן וכו', בא אבין של תינוק

שראה את בנו מפרפר רח"ל היה כולו מלא זעזוע, ונפשו יוצאת אל בנו, אלא שטהרת כלים הוא דחמירא, נמצא שהתגבר והתעלה אב זה על רגשותיו האנושיים, משום החומר של טהרת כלים.

הנה לפנינו שאותו מעשה ממש, אפשר לפרשו בשני אופנים רחוקים זה מזה, יתכן שהוא מלמד על היות עושהו בדרנה גבוהה, ויתכן ללמוד ממנו על עושהו שהוא איבד כל צלם אנושי, והן הן דברי מו"ר שמעשה זמרי עצמו יתכן להציגו כמעשה פינחס, ולבקש עליו שכר כפינחס. (וע"ע במש"כ בלמעשה פרשת ויקהל)

הוספה

כתב הגאון ר' חיים זייטשיק בספרו המאורות הגדולים (עמ' רכב) סח הגאון ר' איסור זלמן, שפעם בליל שבועות לאחר שהתלמידים למדו כל הלילה, והגישו להם קפה ועוגות ורקדו ושרו, כנהוג, בא רנ"צ וטען לפניהם, כי יתכן שכוונתם בזה שניערו כל הלילה היא לשם אכילת העוגה והקפה והבילוי בשירה

וריקודים. כשר' איסור זלמן הביע לפניו את תמהונו על דבריו אלה הוציא רנ"צ גמרא והראה לו את הסיפור במר עוקבא שרצה לנהוג אבילות על גיסו ואמר לו רב הונא "צודנייתא בעית למיכל" כלומר כוונתך לאכול את סעודת האבלים (מועד קטן כ) ואם מותר לחשוד במר עוקבא בכך, על אחת כמה וכמה שאפשר לנו לחשוד בעצמנו על כונות כאלו נסיף בזה דברים מי היה מור עוקבא

ואיתא בסנהדרין (סוף פרק זה בורר) שתיארו למר עוקבא בתואר דזיו ליה כבר בתיה ורש"י מביא בשם ספר אגדה שזכה לתואר זה על שהיה בעל תשובה שנתן עיניו באשה אחת עד שנפל בחולי ואשת איש היתה וכו' וכשנתרצית לו כבש יצרו ונתרפא וכשהיה יוצא לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים ע"ש רצ"ל שהקדושה שנוצרה על ידי מעשה זה היתה נראית על פניו עד שזרח עליו אור כהקרנת אור פני משה רבנו ורק מפני כבישת היצר זכה מר

עוקבא לעלות בדרגת קדושתו יותר מעל
כל התנאים והאמוראים וידועים דברי
הגר"א באגרתו שבכל רגע ורגע שאדם
בולם פיו זוכה בזה לאור שאין כל מלאך
ובריה יכולין לשער

ועוד אפשר לפרש בדיוק הלשון שלא אמרו
שעשתה לשם שמים אלא היה כוונתה
לשמה אבל בשעת מעשה היא הוסיפה
שלא לשם שמים וזה מה שמביא למה
נענש השטן על מה שהוא מוסיף על הציוי
או שרימתה את עצמה וחשבה שעשתה
לשם שמים אך באמת לא היתה כוונתה
לשמה.

**מנלן שסרו מהר ה' הרי ה' ציוה אותם
לנסוע ואם היו נשאים היו ממרים את
דברי ה'**

ויסעו מהר ה', דרך שלשת ימים; וארון
ברית-ה' נסע לפניו, דרך שלשת ימים,
לתור להם, מנוחה.

המשך מעמוד ראשון מאמר הרב עובדיה דהן שליט"א

למה ה' היה אוהב את שבט לוי יותר מדאי

למה ה' היה אוהב את שבט לוי יותר מדאי מבואר במדרש (במ"ר טו, יב) קח את הלויים. זה שאמר הכתוב (תהלים יא, ה): **ה' צדיק יבחן ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו.** ה' צדיק יבחן, **אין הקדוש ברוך הוא מעלה את האדם לשררה עד שבוחן ובודק אותו תחלה,** וכיון שהוא עומד בנסיינו הוא מעלה אותו לשררה. וכן את מוצא באברהם אבינו נסוה הקדוש ברוך הוא עשר נסיונות ועמד בהן ואחר כך ברכו, שנאמר (בראשית כד, א): **וה' ברך את אברהם בכל.** וכו'. אף שבטו של לוי נתנו עצמן על קדוש שמו של הקדוש ברוך הוא, שכשהיו ישראל במצרים מאסו בתורה ובמילה, שכן יחזקאל מוכיח (יחזקאל כ, ה): **כה אמר ה' אלהים ביום בחרתי בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם בארץ מצרים,** מה כתיב בסוף אחריו (יחזקאל כ, ח): **וימרו בי ולא אבו לשמע אלי,** ואמר לשפוך חמתי עליהם. מה עשה הקדוש ברוך הוא, הביא חושך על המצריים שלשה ימים והרג בהן כל רשעי ישראל, שכן הוא אומר (יחזקאל כ, לח): **וברותי מכם המרדים הפושעים בי,** וכן הוא אומר (שיר השירים ב, יג): **התאנה חנטה פגיה, אלו הרשעים שהיו בישראל, (שיר השירים ב, יג): והגפנים סמדר נתנו ריח, הנשארים שעשו תשובה נתקבלו, (שיר השירים ב, יג): קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, שהרי הגיע קץ הגאלה. אבל שבטו של לוי כולם צדיקים היו, והיו עושים את התורה, שנאמר (דברים לג, ט): **כי שמו אמרתך ובריתך ינצרו, זו המילה. ולא עוד אלא בשעה שעשו ישראל את העגל לא נשתתפו שם שבטו של לוי, שנאמר (שמות לב, כו): ויעמד משה בשער המחנה ויאספו אליו כל בני לוי, כיון שאמר להם משה (שמות לב, כז): **שימו איש חרבו על ירכו, מה עשו, שמו ולא נשאו פנים, וכן משה מברכם (דברים לג, ט): האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו, וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שכלם צדיקים נסה אותן ועמדו בנסינון.** שנאמר (דברים לג, ח): **אשר נסיתו במסה. מיד אמר (במדבר ח, יד): והיו לי הלויים. לקים מה שנאמר: ה' צדיק יבחן.** אבל הרשעים כתיב בהם: **ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו,** אמר דוד (תהלים קכח, א): **אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו.** ומבואר שכולם היו צדיקים ונתנו נפשם על קדושת ה' (שחיו על קידוש ה') ולא עשו את העגל וכן מבואר ברמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל) ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים. הרי דוד ע"ה אומר (תהלים טז-ה) **"ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".******

מבואר עכ"פ שמה שהקב"ה לא הזמינם אין זה משנאה אליהם אלא רק מתוך מה שהוא מעריך אותם ורוצה לתת להם משהו יותר טוב נתאר לעצמנו אילו היו אומרים כמו קורח משה רבינו בדאי כמה היו מפסידים שהיו יורדים לעמק הבכה כקורח וכן יש ללמוד מזה גם אם אתה רואה שלא קבלת משהו מה', תחכה אולי זה בדיוק סיבה לרומם אותך.

והרויח לדברי האור החיים הקדוש שכל הזמן היתה לו את מעלת הראשית מחדש שאת המנורה תמיד חונכים מחדש

**איזה גנות יש במה שעמ"י לא נימלו הרי
היו אנוסים**

במדבר ט,א ברש"י ולמה לא פתח בזו
מפני שהיא גנותם של ישראל שכל
ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא
הקריבו אלא פסח זה בלבד.

והקשה במנחת יצחק (הובא בשפתי
חכמים החדש בעוז והדר) למה משה לא
הכריחם לעשות פסח. ותירץ מפני שהיו
בהם הרבה שהיו אנוסים שלא נימולו. כיון
שלא נשבה להם רוח צפונית

אך א"כ איזה גנות יש בזה (וע"ש מה
שכתב ליישב בזה)

והנראה לבאר בזה עפ"י מה ששמעתי
מהרב אהרן עובד שליט"א שהקב"ה
עושה לאדם נס לפי מה שהוא מרגיש
שהוא מוכרח למצוה; שאם הוא מסתפק
בטעם של אנוס רחמנא פטריה, וזה לא
מצערו הקב"ה גם כן לא טורח בשבילו.

אבל אם הוא מרגיש שהוא מוכרח אז
הקב"ה מסייע לו לקיימה. ולכן שבט לוי
שהרגישו שהם מוכרחים למול הקב"ה
עשה להם נס ונשבה להם רוח צפונית

התאים להם ופתאום פה כולם הולכים
מחשש שמא ירבה עליהם מצוות [וכמו
שעל שפת הים היה צריך להסיעם בעל
כורחם שלא רצו ללכת כדי רצו לאסוף עוד
זהב (רש"י שמות טו,כב). הוספת ידידי
הרב יצחק משעניא שליט"א בשם הרב
מפוניב'ז] ומבואר שלמרות כל הדרגות
שהגיעו תמיד נשאר היצר הרע גם אחרי
שראו האש הגדולה וכיו"ב עכ"פ בדקות
ולפי"ז מובן למה ה' כפה עליהם הר
כגיגית לומר ששם תהא קבורתכם כי גם
אחרי שילכו ישארו מחויבים.

אולם רבינו החיד"א כתב בפני דוד ליישב
עפ"י מש"כ הכלי יקר (במדבר י, כט) בפ'
נוסעים אנחנו דהליכה העתקת הרגלים
ונשארה עדין מחשבתו במקום שהלך
משם אך נסיעה מכל וכל העתקת הגוף
והמחשבה ע"ש וז"ש ויסעו מהר ה'
דישראל העתיקו עצמם ומחשבתם מהר
סיני

כל ישראל בזריזות ועשו עמו בכל כחן, לפי שהיו בעלי כח וגבורים, כיון שחשכה העמיד עליהם נוגשים ואמר להם חשבו את הלבנים, מיד עמדו ומנו אותם, ואמר להם כזה אתם מעמידים בכל יום ויום. מנה את הנוגשים של מצרים על השוטרים של ישראל, והשוטרים התמנו על יתר העם, וכשאמר להם (שמות ה, ז): לא תאספון לתת תבן לעם, היו באין הנוגשים ומונין את הלבנים ונמצאו חסרות, היו מכין הנוגשים את השוטרים, שנאמר (שמות ה, יד): ויכו שטרי בני ישראל, והיו השוטרים מכין על יתר העם ולא היו מוסרין אותן בידי נוגשים, ואומרים מוטב אנו ללקות ואל יכשלו יתר העם. לפיכך כשאמר הקדוש ברוך הוא: אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם איני יודע מי ראוי ומי אינו ראוי, אמר לו (במדבר יא, טז): אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו, אותן הזקנים והשוטרים שהיו מוסרין עצמן ללקות עליהם במצרים במתכנת הלבנים, יבואו ויטלו בגדלה הזו, לפיכך הוא אומר: אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו. ולפי

וא"כ בודאי שזה גנות לכלל ישראל שלא הגיעו לדרגא הזו שהם מוכרחים ואז הקב"ה היה עושה להם נס. ולפי"ז מובן איך יתרו מל והרי יש בזה סכנה. אלא מפני גודל רצונו להיכנס תחת כנפי השכינה והיה מוכרח למול שבלי זה הוא לא יוכל להתגייר לכן נעשה לו נס ונשבה לו רוח צפונית.

מה מנהיג אמיתי

מדרש רבה טו, כ אספה לי, וכי לא היו זקנים לשעבר, והלוא כבר נאמר במצרים (שמות ג, טז): לך ואספת את זקני ישראל, אלא מפני מה אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אספה לי שבעים איש, ללמדך שבשעה שאמר פרעה (שמות א, י יא): הבה נתחכמה לו, וישימו עליו שרי מסים, קבץ את כל ישראל ואמר להם בבקשה מכם עשו עמי היום בטובה, הינו דכתיב (שמות א, יג): ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך, בפה רך, נטל סל ומגרפה, מי היה רואה את פרעה נוטל סל ומגרפה ועושה בלבנים ולא היה עושה, מיד הלכו

שמסרו עצמן ללקות על הצבור, לפיכך (במדבר יא, יז): ונשאו אתך במשא העם, ללמדך שהשון הקדוש ברוך הוא למשה. מכאן את למד שכל מי שמוסר עצמו על ישראל זוכה לכבוד ולגדלה ולרוח הקדש, לכך כתיב: אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו, מי הם, אותן שכתוב בהן ויכו שטרי בני ישראל.

למה הסכימו שוטרי בני שיכו אותם במקום בני ישראל הרי חיך קודמין לכל אדם

וצ"ב הרי קימ"ל שחיך קודמין לכל אדם וכן בגמ' בקידושין כתוב שאם יש לאדון כרית אחת הוא צריך לתת אותה לעבד. וצ"ב למה האדון צריך לתת לעבד את כריתו. הרי קימ"ל שחיך קודמין (ב"מ סב) ונראה לבאר עפ"י מש"כ המס"י (פרק יג') אחרי שביאר את חשיבות הפרישות, הקשה ואם תשאל ותאמר, אם כן, איפוא, שזה דבר מצטרך ומוכרח, למה לא גזרו עליו החכמים כמו שגזרו על הסייגות ותקנות שגזרו? הנה התשובה מבוארת ופשוטה, כי לא גזרו חכמים

גזרה אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה (בבא קמא עט:), ואין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ואין רוב הציבור יכולים להיות חסידים, אבל די להם שיהיו צדיקים.

אך השרידים אשר בעם החפצים לזכות לקרבתו יתברך, ולזכות בזכותם לכל שאר ההמון הנתלה בם, להם מגיע לקיים משנת חסידים אשר לא יוכלו לקיים האחרים, הם הם סדרי הפרישות האלה כי בזה בחר ה', שכיון שאי אפשר לאומה שתהיה כולה שוה במעלה אחת, כי יש בעם מדרגות מדרגות איש לפי שכלו, הנה לפחות, יחיד סגולה ימצאו אשר יכינו את עצמם הכנה גמורה, ועל ידי המוכנים יזכו גם הבלתי מוכנים אל אהבתו יתברך והשראת שכינתו. וכענין שדרשו זכרונם לברכה בארבעה מינים שבלולב (ויקרא רבה ל, יב) יבואו אלה ויכפרו על אלה. וכבר מצאנו (ירושלמי תרומות ח, ד) לאליהו זכור לטוב שאמר לרבי יהושע בן לוי במעשה דעולא בר קושב כשהשיבו, ולא משנה היא? אף הוא אמר לו, וכי משנת חסידים היא. עכ"ל לכן

מתפלל שיחתכו שתי ידי ויהיו כפרה למען ירפא יהודי מיסוריו.

לקחי האור החיים הקדוש

החשיבות של כל רגע של התגברות גם אם לבסוף נכשל

(רו"ר ב, כ) ותשנה קולן ותבכינה (רות א, יד), חסר אל"ף, תשש כחן, שהן מהלכות ובוכות. רבי ברכיה בשם רבי יצחק ארבעים פסיעות הלכה ערפה עם חמותה, ונתלה לבנה ארבעים יום, שנאמר (שמואל א יז, טז): ויגש הפלשתי השכם והערב. רבי יודן בשם רבי יצחק ארבעה מילין הלכה ערפה עם חמותה, ועמדו ממנה ארבעה גבורים, שנאמר (שמואל ב כא, כב): ארבעת אלה ילדו להרפה. וצ"ב מה השבח הגדול הרי לבסוף היא חזרה בה ולמה זכתה לכך שיהיה לו כח לחרף מערכות אלוקים במשך ארבעים יום אלא רואים מכאן את החשיבות שבכל רגע של התגברות גם אם לבסוף נכשל וכן ראינו

נראה שגם וחי אחריך עמך הכוונה עכ"פ שלא במקום פיקו"נ שאין זה חובה להצטער בקום חבירו כי במה חבירו עדיף עליו אבל משנת חסידים היא שיתן לחבירו ולכן שוטרי בני"י שלקו במקום עמ"י וקימו משנת חסידים הם זכו להיות שוטרי בני"י וה"ה בע"ע שהאדון שלוקחו הוא בודאי בעל דרגא שאם לא כן הוא לא היה קונה ע"ע, שהרי הקונה ע"ע כקונה אדון לעצמו (קידושין כ.), לכן צייתה התורה שיתן לעבד את הכרית שלו כי הוא בדרגה כזו ויכול לעמוד בזה ועוד דבר רואים כאן מיהו מנהיג אמיתי שחושב על הזולת ומפקיר את עצמו לבין מנהיגי אומות העולם שחושבים רק על כסאם.

מסופר על הבהא סאלי שנכנס אליו אדם ותינה בפניו את צערו, שהה זמן רב בחדרו ואח"כ יצא מעם הרב במאור פנים, משרתו של הרב נכנס למסור לרב את עניינו של הבא אחריו וראה את הרב גועה בבכיה עצומה, כשהבחין הרב צוק"ל בכניסת המשרת אמר לו "לעיתים כה כואב אני את כאב הזולת עד שאני

אלא התשובה היא עצם מה שהיה איכפת לו לשמוע ולברר מה היה בכלל ולא התעצל ללכת למדבר מקום תוהו על זה לבד מגיע לו והראיה שזה כל כך קשה שהרי כל שאר המליארדים של אומות העולם אפי' את זה לא עשו לפיכך הוציא בנותיו שירעו את צאנו עד כדי כך הוא הפסיד בשביל האמת לכן הוא היחיד שהבין את המסר מקריעת ים סוף

אומר ר' אליהו וינטרוב (הובאו דבריו בספר והאר ענינו עמוד עה) אין לך מושג כמה שכר האדם מקבל על כל רגע ורגע של מלחמה שהיתה לו עם היצר אע"פ שבסוף התגבר עליו יצרו ונכשל וכ"כ הגר"א והדבר יובן לפי מש"כ החפץ חיים באחד מספריו שאע"פ שבעולמנו מי שרצה להיות המחותן של הגביר אין הרצון הופך אותו למחותן, לא כן כשרוצים להיות כביכול המחותן של הקב"ה, שע"י הרצון לבד כבר נהיים מחותנים. על עצם הרצון ישנה בידינו הבטחה מהקב"ה ש"ישמח לב מבקשי ה'" (תהלים קה)! ויחזק הרצון הזה יותר ויותר, וזה תכלית בפנ"ע, וזה יוסיף לו כח להוציא את הרצון אל הפועל.

ביתרו שטרח ובא אל המדבר ודיבר הכתוב בשבחו שעזב מקום יישוב ובא אל המדבר כדי לשמוע דברי תורה בתמורה לזה קיבל שבע שמות וזכה שיתרו פרשה על שמו מה שלא זכו האבות הקדושים ולא משה רבינו

לשיטות שיתרו חזר לסורו א"כ מה שבחו הגדול

וקשה מה שאומר האור החיים הקדוש (במדבר י, ל) בשם המכילתא וז"ל 'מתוך דבריהם משמע שרבי יהושע סובר שיתרו לא נתגיר ושלחו משה מכבודו של עולם. ולר' אליעזר נתגיר וכו' וביאר שמשה רבינו משכנע את יתרו שלא לעוזבם כי יש בזה חילול ה' כי אמרו שעמד על אמונתם והחשיבהו כל כך (שהרי קיבל עצתו לשים שרי עשרות וכו') ועזב אותם אין זה אלא שלא הוצדק אצלו מופתי האמונה ואין נכון עשות כן וכשלא קיבל גירשו משה מכבודו של עולם' עכ"ל. וצ"ב לפי ר' יהושע א"כ למה התייתרה פרשה על שמו, ולמה נקרא חובב, הרי בסוף הוא חזר לסורו.

וראה עוד דבר נפלא ונורא בביאור הגר"א (שיר השירים ו' יב) שמבאר הפסוק "מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו" וז"ל בקיצור "הדל אין לו כלום והאביון תאב לכל דבר ואין לו מה שתאב, ולכן אמר - מי שאין לו כלום ומי שהוא מטונף בעבירות **ותאב לעמוד ממקום טינופו** ובוכה לעלות מהן, הוא ירים 'להושיבי עם נדיבים' הם האבות, 'עם נדיבי עמו' הם הנביאים". ומבאר שעל ידי עצם הרצון בלבד לצאת ושבוכה לצאת מהם יצא ויגיע לדרגת הנביאים

[וראה עוד מש"כ בנפש החיים (פרקים פ"ח) "ועתה הראיתיך קצות דרכי היצר המתחפש בכל מיני תחבולות, כמו שארז"ל (קידושין ל:) א"ר יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר רק רע כל היום, שלא די לו שמתגבר בתחבולותיו שהתנכל על האדם מתמול שלשום אלא שעוד מתחדש כל יום בחדשות, וכאילו אינו מסיתו לרע כלל ואדרבא מראה לאדם שכל מה שלמד תורה או מעל מצוות עדיין לא היה בהם